

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor SOČ: 16. Historie

Poválečná situace v Postoloprtech (1945-1947)

Postwar situation in Postoloprty (1945-1947)

Autoři: Václav Vích
Jakub Šustek
Miroslav Krejčík

Škola: Gymnázium V. Hlavatého
Poděbradova 661
440 62 Louny

Konzultant: Mgr. Zdeněk Zákutný

Louny, 2010

Prohlášení

Prohlašujeme, že jsme svou práci vypracovali samostatně, použili jsme pouze podklady (literaturu, SW atd.) citované v práci a uvedené v příloženém seznamu a postup při zpracování práce je v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Lounech dne 20. března 2010

Podpisy: .....

Poděkování

Děkujeme Zdeňku Zákutnému, za obětavou pomoc a podnětné připomínky, které nám během práce poskytoval.

ANOTACE

Tématem naší středoškolské odborné činnosti, jsou události, které se staly v Sudetech, konkrétně v Postoloprtech roku 1945. Odehrál se zde jeden z největších poválečných masakrů vůbec. Odhalujeme zde fakta, která byla přes 50 let skryta a nepřístupna veřejnosti.

Klíčová slova: masakr, česko-německé vztah, historie Postoloprty, odsun,
Sudety 1945-1947

ANOTATION

The topic of our work are events, that happened in Sudetes especially in Postoloprty in 1945. There happened one of the biggest postwar massacres ever. We are revealing facts, that were hidden and forbidden to public.

Key words: bloodbath, czech-germeny relationship, history of Postoloprty, departure,
Sudet 1945-1947

ABSTRAKT

Touto prací chceme seznámit širší veřejnost o událostech odehrávajících se především v Postoloprtech kolem roku 1945. Armádou zde bylo zmasakrováno několik set Němců, nehledě na to, jestli zde žili již před válkou a jestli sympatizovali s nacistickou ideologií. Vraždění byli všichni bez ohledu na věk či pohlaví. Muži, ženy a děti. Práce je vůbec první takto obsáhlou prací zabývající se touto tematikou.

ABSTRACT / ABSTRAKT

We want to introduce to public events, that happened in Postoloprty in 1945. There were massacred several hundreds of Germans by army. No matter if Germans lived there before war, or if they sympatized with Nazi ideology. Everyone were murdered with no exception. Men, women, children. This work is the first work of this size considering this topic.

OBSAH:

ÚVOD	1
1 TEORIE NÁSILÍ	2
1.1 Co se vlastně stalo v ČSR 1945	3
1.2 Zpracování tématu	3
1.3 Jak jsme se k projektu dostali	5
1.4 Co všechno jsme prošli, než vzniklo naše dílo	6
2 POSTOLOPRTSKÝ MASA KR.....	8
2.1 Postoloprty před rokem 1945	8
2.2 První dny míru.....	10
2.3 Popravy postoloprtských, výškovských, brvanských a rvenických Němců u školy	12
2.3 Soustředění žen a dětí v bývalém táboře pro židovské míšence (postoloprtská bažantnice). 13	
2.3.1 Hromadné hroby související s popravami postoloprtských - škola, hřiště	14
2.4 Postoloprtský masakr žateckých Němců v červnu 1945.....	15
2.4.1 Soustředování žateckých Němců.....	16
2.4.2 Cesta do Postoloprta	18
2.4.3 Kasárna	19
2.4.4 Popravy v levonické bažantnici a hromadný hrob	21
2.5 Utajený masakr	23
2.6.1 Kdo vlastně střílel – co to bylo OBZ.....	23
2.6.2 „Objevení“ masových hrobů v létě 1945 aneb hromadný hrob vrch Vinice	26
2.6.3 Petice sudetských sociálních demokratů v květnu 1947	28
2.6.4 Vyšetřování komise ÚNS (JUDr. Bunža) v červenci 1947	30
2.6 Exhumace (viz příloha č. 30).....	32
2.6.1 Levonice.....	32
2.6.2 Škola	33
2.7 Neodkrytý hrob u státní silnice	35

2.8	Vyšetřování skončilo, zapomeňte – ale oni ještě žijí pamětníci	35
2.9	Policejní vyšetřování 2009.....	36
	ZÁVĚR.....	38
	SOUPIS POUŽITÝCH PRAMENŮ	39
	SEZNAM PŘÍLOH:	42

ÚVOD

Události před druhou světovou válkou, myslíme tím hlavně Mnichovskou dohodu, změnilly tehdejší Československo. Změna byla velice markantní, neboť připojení českého pohraničí k Německu mělo několik důsledků a to nejen geografických, ale i sociálních. Velká část obyvatelstva české národnosti odešla do vnitrozemí, kam byla nucena uprchnout nebo také utéct za hranice republiky. Po osvobození Československa se události začaly rychlým tempem měnit. Čeští obyvatelé se chtěli vrátit do svého obydlí v pohraničí a s tím byla spojena touha po pomstě za všechny věci napáchané nacistickým Německem. Pohraniční boje byly velice častým jevem, což bylo naprosto pochopitelné. Ovšem se zde nacházeli i obyvatelé německé národnosti, kteří se zde žili už od dávné doby před válkou, nebo také Němci, kteří neměli s nacisty vůbec nic společného. Tito lidé zde samozřejmě chtěli zůstat. Češi v této době brali Němce všechny stejně a snažili se je z Československa nadobro odstranit.

Práce, kterou zde předvádíme, zachycuje období let 1945-1947. Zaměřuje se na město Postoloprty a jeho blízké okolí, kde se odehrávaly události, které leckdy berou dech.

Zpracováním tohoto tématu jsme si dali za hlavní úkol obohatit obecně známé údaje o poválečných masakrech konkrétními poznatky, které se nám podařilo získat.

Tuto práci jsme zpracovávali především ze získaných archivních nebo dobových materiálů. Dále od pamětníků, kteří nám pomohli ve velké míře, a v neposlední řadě z knih, které se zabývají poválečnými situacemi.

Naši práci jsme rozdělili na dvě hlavní kapitoly. V první kapitole jsme popsali, co vše předcházelo, co bylo zpracováno na toto téma, jak jsme se dostali k tomuto tématu a také co vše jsme museli udělat, aby vzniklo toto dílo. Druhá velká kapitola se zabývá samotnými událostmi. Každá událost je popsána v jedné podkapitole.

Cílem práce Poválečná situace v Postoloprtech (1945-1947) není úplné vyčerpání tohoto tématu. Práce má poukázat na tuto tematiku a uvést důležité pohnutky historie ve známost.

1 TEORIE NÁSILÍ

Tato práce je velice zajímavá a řekli bychom, že i přínosná pro lidi, které toto téma zajímá. Nejen proto, že tato práce je výsledkem jeden a půl ročního prozkoumávání všemožných zdrojů. Od písemných dokumentů přes poznatky z oral history od pamětníků českých i německých až po praktické zkoumání v terénu. Více jak jeden rok nám trvalo nalézt všechny - tedy alespoň se domníváme, že to jsou všechny dostupné - dokumenty a poté je důkladně prostudovat a vyvodit z nich nějaký příběh, souhrn informací a závěr, které naleznete v této práci. Jednalo se o práci velice zajímavou nejen tématem, ale i metodami. Metody, kdy se setkáváte s lidmi, kteří opravdu něco zažili a mají vám co zajímavého povědět, jsou velice, ale opravdu velice zajímavé. Metody, kdy konfrontujete přes půl století staré dokumenty, zase připomínají práci kriminalisty.

Tím chceme říci, že všechny použité informace jsou získány nějakým důvěryhodným způsobem. Jsou samozřejmě i situace, kdy jsme neměli žádné další zdroje, které by vyvracely nebo potvrdzovaly uváděný fakt. To je však nejen v moderní historii časté...

Pojďme blíže k této práci. Tato práce usiluje o maximálně možný souhrn všech dostupných informací. Z nich bez jakéhokoliv zkreslování se pokoušíme vytvořit příběh, občas i hypotézu.

Co je tématem naší práce? Nu - to jest velice jednoduché. Naše třída z Gymnázia Václava Hlavatého v Lounech – tedy větší kolektiv studentů - byla zapojena do projektu „Tragická místa paměti“, který popisuje poválečné (myslím tím 2. světovou válku) události v severních Čechách, kde se nacházela i oblast Sudet. Za projektem stojí například sdružení Antikomplex, které již několik projektů o osudech českého pohraničí vedlo. Sdružení, které spolupracuje např. s Česko-německým fondem budoucnosti.

Projekt byl rozsáhlý, zahrnoval regiony chomutovský, labskoústecký a také žatecko-postoloprtský. Rozdělení bylo jednoduché, jelikož naše škola se nachází velice blízko lokalitě, o které se zde zmiňujeme. Proto se stala naším úkolem ve zmíněném projektu. Díky tomuto projektu jsme se dostali do kontaktu s velkým množstvím informací a rozhodli se přiblížit výsledky našeho výzkumu v rámci SOČ.

O rozsahu této práce svědčí, že víme, že výsledky naší práce najdou využití dál – připravujeme spolu s Antikomplexem a gymnázií v Kadani, Chomutově a Ústí nad Labem vydání knihy, která bude z podstatné části vycházet právě z našeho výzkumu.

1.1 Co se vlastně stalo v ČSR 1945

Vycházíme z předpokladu, že v obecných rysech je čtenář této práce seznámen s tím, co se v Československu dělo v období 1938 – 1948. Proto jsou naše teoretická východiska velmi stručná.

Mnichovská dohoda z roku 1938 zapříčinila připojení českého pohraničí k nacistickému Německu. Obyvatelé české národnosti byli nuceni odejít ze svých domovů z pohraničí do vnitrozemí. Někteří dokonce museli uprchnout za hranice republiky. Chování Němců při vyhánění Čechů bylo velmi kruté. Češi, kteří zůstali v Sudetech, zažívali velmi krušné chvíle. Nebyla to vůbec lehká doba.

Hned po konci války v květnu 1945 začal neorganizovaný odsun německého obyvatelstva, který byl doprovázen velice krutým terorem. V létě 1945 se uskutečnilo setkání zástupců vítězných velmocí (USA – SSSR – Velká Británie – Francie) v Postupimi u Berlína. Tady byl vydán souhlas s organizovaným transferem německého obyvatelstva pryč z Československa. Tudíž v letech 1946 – 1947 se tzv. „divoký“ odsun změnil v organizovaný. Ale nejen pohyb německého obyvatelstva poznamenal ČSR. Další masou obyvatel, která se začala stěhovat právě sem do pohraničí, byli Češi vyhnáni v roce 1938. Po vysídlení pohraničí se podařilo do roku 1947 usídlit jeden milion obyvatel. Kromě Čechů z vnitrozemí se zde usídlila početná skupina tzv. reemigrantů – tedy potomků českých vystěhovalců, kteří v druhé polovině 19. století našli obživu na Volyni na Ukrajině. Po 2. světové válce Volyň definitivně připadla Sovětskému svazu a místní Češi začali hledat cestu, jak odtud uniknout. Jedna z cest byla právě reemigrace do ČSR. Snad i proto postavili volyňští Češi v Žatci na dnešním Kruhovém náměstí prezidentu Benešovi pomník (viz příloha č. 01)

V důsledku Benešových dekretů byla znárodněna většina průmyslových podniků, pojišťoven a bank. Také byl zkonfiskován veškerý majetek etnických Němců a Maďarů. To přineslo mimo jiné hromadné rabování v pohraničí. Všem Němcům a Maďarům bylo v rámci těchto dekretů zrušeno státní občanství. Stali se z nich obyvatelé 2. kategorie. Těm, kteří nebyli odsunuti, bylo občanství navraceno až v polovině padesátých let.

1.2 Zpracování tématu

V průběhu minulého roku se nám začalo zdát, že se sudetskými Němci zabývá snad každý. V novinách, v televizi, na internetu se objevily informace o událostech z roku 1945. Myslíme si, že většina populace tyto zprávy ani nezaznamenala – pokud se jich přímo netýká.

O událostech v Postoloprtech se do roku 1990 v Československu psalo jen velmi okrajově. Informace, že proběhl odsun, nebyla nijak podstatně rozebírána. Ostatně – stejně se

mlčelo o osudech českých Židů, kteří přežili koncentrační tábory a chtěli se vrátit do svých bytů, často již obydlených novými českými nájemníky.

K základním příspěvkům k danému tématu patří práce Tomáše Staňka (Perzekuce 1945. Perzekuce tzv. státně nespolehlivého obyvatelstva v českých zemích (mimo tábory a věznice) v květnu-srpnu 1945), z níž jsme si mohli udělat rámcovou představu o charakteru vysídlování Němců z českých zemí v květnu – srpnu 1945. Staněk ve své další práci – Poválečné „excesy“ v českých zemích a jejich vyšetřování ostatně zmiňuje i to, co se nám potvrdilo – československé úřady v letech 1947 – 1989 neměly zájem, aby se nějakým způsobem tyto události analyzovaly a prošetřovala míra zavinění. Stejně jako v řadě dalších případů, které s naším tématem souvisí časově i příčinně, nebylo proti iniciátorům masakrů zahájeno trestní stíhání s odvoláním na ustanovení zákona 115/1945 Sb.: **„Jednání, k němuž došlo v době od 30. září 1938 do 28. října 1945 a jehož účelem bylo přispěti k boji o znovunabytí svobody Čechů a Slováků nebo které směřovalo ke spravedlivé odplatě za činy okupantů nebo jejich pomahačů, není bezprávné ani tehdy, bylo-li by jinak podle platných předpisů trestné.“**¹

I v další Staňkově publikaci (Odsun Němců z Československa 1945-1947) jsme nacházeli potřebné informace. Vzhledem k tomu, že Staněk se zaměřuje především na události na Moravě (např. přerovský masakr na Švédských šancích či na počítání 1. československé tankové brigády v Bruntále), posloužili nám především jeho obecné informace o situaci, o rozsahu násilí apod.

O mezinárodních mantinelech, v nichž se Československo vyvíjelo směrem k odsunům, jsme našli informace např. v knize německého historika Detlefa Brandese (Cesta k vyhnání 1938-1945, Plány a rozhodnutí o „transferu“ Němců z Československa a Polska), která patřila k naší studijní literatuře již na počátku projektu.

Nebylo možné zůstat jen u literatury. Proto jsme se zúčastnili odborného semináře, o kterém píšeme v další podkapitole.

Nakonec nás navštívili i pamětníci – hned na začátku září 2009 jsme měli ve škole přímého německého svědka událostí – žateckého Němce p. P. Klepsche – a spolu s ním celý televizní štáb televizního zpravodajství ARD-MDR Sachsen.

Uvedené zdroje nám pomohly zjistit, že sice budeme pracovat se zdroji, které jsou již známy, ale zdaleka nejsou bezesbýtku vyčerpány. Že existují práce o průběhu odsunů ze

---

¹ Zákon č. 115/1946 Sb., o právnosti jednání souvisejících s bojem o znovunabytí svobody Čechů a Slováků (často i pod nesprávným názvem Amnestijní zákon)

Žatecka – např. vysokoškolská diplomová práce Odsun Němců z Liběšic 1945-47 Hany Solarové (PF UJEP 1998). Ale pro nás tím podstatným zjištěním bylo, že Postoloprty byly zatím zmapované jen velmi nedostatečně.

Vycházeli jsme tedy z několika zdrojů. Vedle zmíněné literatury, kterou jsme maximálně stručně uplatnili zejména v teoretické části, jsme analyzovali:

- výpovědi svědků událostí před vyšetřovací komisí Ústavodárného národního shromáždění z 30. – 31. července 1947 v Žatci,
- českých pamětníků z Lounska, kteří nám přiblížili situaci v pohraničí protektorátu Čechy a Morava,
- německých pamětníků z Postoloprtska, kteří i dnes mají často obavy ze zveřejnění svých jmen. Velmi cenný pro nás proto byl např. pan O. Herčík, který nám přiblížil polohu jednoho z hromadných postoloprtských hrobů, který nebyl zřejmě nikdy exhumován (viz Stádníkova pískovna),
- hlášení o vyšetřování a přípravě exhumací některých hrobů zpracované mosteckou ústřednou StB,
- fotokopii celého fondu o postoloprtských exhumacích z Archivu bezpečnostních služeb v Praze.

1.3 Jak jsme se k projektu dostali

Jak asi již z předchozího textu trochu vyplývá, k těmto událostem jsme se dostali více jak před rokem, kdy nás náš aktivní vyučující dějepisu zapojil do zmíněného projektu Tragická místa paměti. Projekt se zabývá poválečnou situací v tehdejší Československu, konkrétně v Sudetech. Existují samozřejmě syntetické práce, které zachycují celkovou situaci v Československu, ale podle našich informací se tak detailně událostmi v Postoloprtech ještě nikdo nezabýval.

V průběhu projektu jsme absolvovali řadu aktivit, které popisujeme v kapitole níže, a také jsme se dostali do třetího ročníku gymnázia. V rámci jeho volitelných předmětů jsme se vcelku logicky přihlásili do dějepisného semináře.

Součástí tohoto semináře je realizovat odbornou práci na úrovni práce SOČ. Po zvážení všech pro a proti jsme se rozhodli, že budeme pracovat ve trojici. Téma bylo jasné, výhodou bylo i to, že jsme se mohli opřít o jednotlivé podkladové práce našich dalších spolužáků. Syntetizovali jsme je a vytvořili příběh, do něhož jsme vložili řadu vzpomínek, úryvků z dokumentů či svědectví. Vždyť jsme při poznávání charakteru doby před více jak 60 roky

navštívili řadu pamětníků. A někteří navštívili i nás – včetně televizního štábu stanice ARD-MDR ze sousedního Saska. Takže jsme byli už i v televizi.

Čtenář naší práce může namítnout, že je to velice jednoduché zpracovávat něco, co už je napůl zpracované. Ovšem sestavit smysluplný text jen z faktů, záznamů, obrázků a svědectví je velice složité a náročné. Čím a kde začít?

Proto jsme si určili časovou etapu, kterou jsme začali vyplňovat příběhem. Je to zajímavá časová etapa – zahrnuje jen několik dní. Dní naplněných nepředstavitelným násilím. Za ní následuje asi dvouletá etapa zvláštního ticha. A po krátké periodě vyšetřování roku 1947 se na dlouhých čtyřicet let rozhostil mrtvý klid. My ho po více jak šedesáti letech přerušujeme svou prací.

1.4 Co všechno jsme prošli, než vzniklo naše dílo

Krátce potom, co jsme vstoupili do projektu, jsme si prošli dvoudenním workshopem v Ústí nad Labem na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně. Zde jsme se naučili pracovat s historickými prameny, zejm. akty, fotografiemi, dopisy, kresbami, ale i s dosud žijící pamětníci, tzv. oral history. Na tomto workshopu jsme mimo jiné prošli sérií přednášek (viz příloha č. 02).

Pozoruhodný byl pro nás např. švýcarský historik Adrian von Arburg, jenž nám nejen ve své přednášce „Nucené vysídlení a emigrace Němců z Československa (1945-1951)“, ale i v rámci celého dvoudenního semináře v únoru 2009 v Ústí nad Labem přiblížil, že odsuny německého obyvatelstva z českých Sudet jsou ukázkou takového transferu evropského obyvatelstva, jaký tento kontinent už několik staletí nezažil (viz příloha č. 03).

Život v říšské župě Sudety v letech 1939-45 nám představil rovnou děkan Pedagogické fakulty UJEP docent Zdeněk Radvanovský (viz příloha č. 04). O nejednoznačnosti archivních materiálů a o událostech v Ústí nad Labem 1945 mluvil ředitel ústeckého archivu PhDr. Vladimír Kaiser (viz příloha č. 05).

Nezůstalo jen u něj, protože jsme mohli čerpat z myšlenek, které nám nabídlo v průběhu tohoto únorového semináře např. sdružení Antikomplex (Mgr. Ondřej Matějka nám vysvětloval, jak se z izolovaných informací vytváří příběh, odlišnost pohledu Čechů a Němců na nově vzniklé ČSR nám přibližoval Mgr. Matěj Spurný). Ten nám vlastně představil i metodu práce s pamětníky (tzv. oral history), o níž se v učebnici pro střední školy většinou nedočtete. Díky tomu jsme se naučili klást v rozhovorech s pamětníky otázky, zaznamenávat je a snad i správně interpretovat.

Po seznámení se s pracovními postupy jsme se mohli pustit do samotného bádání. Měli jsme k dispozici uvedené dokumenty (mnoho z nich nabízí webové stránky žateckých Němců www.heimatkreis-saaz.de), postupně nám přibývaly fotografie a také jsme začali navštěvovat jednotlivé pamětníky. Někteří o tomto tématu nehovořili desítky let! Po zpracování všech našich dosud získaných informací jsme se vypravili poprvé do Postoloprť, abychom získali alespoň malou představu o dění na místě konání masakrů. Poprvé jsme se byli podívat přímo do míst, kde byly provedeny exhumace masových hrobů.

V září 2009 jsme absolvovali dvoudenní setkání v Božím Daru, na kterém jsme hovořili o aktuálních výsledcích práce. I zde byly přednášky – o životě sudetských Němců a volyňských Čechů. Také jsme „navštívili“ tři zaniklé obce. Češi z nich odsunuli původní obyvatelstvo a po nějaké době je zbořili, takže a zmizely nadobro z mapy.

Poté začala hlavní část našeho projektu - zpracovávání a dokončení práce ze všech získaných materiálů, ze kterých jsme vycházeli už při naší druhé návštěvě Postoloprť, kde jsme prošli hlavní místa událostí a poskytovali jsme výklad z probádaných faktů přítomným studentům z kadaňského gymnázia. Ti totiž byli dalším týmem v celém projektu a zaměřovali se především na samotném Žatci. I proto o soustředění žateckých Němců mluvíme jen velmi stručně – jen v míře nutné pro pochopení souvislosti příběhu.

Z těchto částí tedy současně s naší prací SOČ vzniká rozsáhlejší kniha Tragická místa paměti, kde bude poválečné události v Postoloprťech jednou z jejích čtyř částí.

Prostě – tato práce má a bude mít nepochybně další využití i mimo SOČ.

2 POSTOLOPRTSKÝ MSAKR

Pokud chceme pochopit události minulé, musíme vycházet z těch ještě před nimi. Teprve potom nám začne vznikat souvislý příběh, který doznívá do dnešních dnů.

2.1 Postoloprty před rokem 1945

Naše putování po Postoloprtech začíná před vraty místních kasáren. Kdysi dávno v nich byli dragouni, ale my se podíváme na příběh jejich i celého města v době před více jak šedesáti roky.

Postoloprty (německy Postelberg) je město, které leželo skoro na česko-německé jazykové hranici. V roce 1900 měly podle Ottovy encyklopedie asi 3500 obyvatel, z toho jich bylo 500 Čechů². Po vzniku Československa se staly městem národnostně docela vyrovnaným, protože v roce 1930 zde žilo 3311 obyvatel, z toho 1489 Čechů³, což se odrazilo i na dobových pohlednicích (viz příloha 06). Podle pamětníků spolu Češi a Němci vcelku vycházeli, dala by se najít i smíšená manželství. I jména na vývěsních štítech byla zjevně česká i německá (viz příloha č. 07).

V roce 1938 se po Mnichovské smlouvě Postoloprty ocitly na území německé říše. To se projevilo odchodem mnoha Čechů a v průběhu války tak Postoloprty zažily výrazné poněmčení města. Někteří Češi se také přihlásili k německé národnosti. O době, kdy se Postoloprty staly součástí nacistické Třetí říše, vypráví i obecní kronika:

„Na městské radnici umístili fašisté světlý hákový kříž – prý na příštích 1000 let – který představoval symbol moci a ukrutnosti...“ (viz příloha č. 08).

„...9. října o půlnoci (1938) městem prošel náš poslední vojenský útvar, aby se přemístil za řeku Ohři, kde byla hraniční čára. Nová hranice Německa vedla dva kilometry západně od Loun. U silnice byla postavena německá celní stanice se závorou. Bylo to v místě u březenského horního statku. Vpravo i vlevo postavili Němci plot z ostnatého drátu. Území Československa a srdce Evropy tak zradou v Mnichově změnilo tvář. Přesto zůstalo v Postoloprtech asi 700 Čechů. Byli to majitelé domků, drobní živnostníci i zemědělci. Jejich děti však neměly nárok na vlastní třídu a musely chodit do německé školy. Proto i tyto rodiny postupně opouštěly město.“⁴

---

² Postoloprty. Ottova encyklopedie obecných vědomostí. Díl XX. s. 309.

³ Postoloprty. Ottova encyklopedie nové doby. Díl IX, s. 159.

⁴ Obecní kronika Postoloprty. Dodatečně (po válce) doplněné události z let 1939-1945, s. 125

Připomínkou roku 1938 je silniční most přes Ohři, pod nímž se dodnes ukrývá řopík, čili předválečná kulometná pevnůstka (viz příloha č. 09).

Němci zprvu vítali nové poměry s radostí:

„Majetek Čechů byl zabaven. Nový fašistický pořádek se nezastavil před ničím. Za sebemenší nesouhlas s Velkoněmeckou říší následovala třeba okamžitá výpověď z práce. Potom bylo město obsazeno německým vojskem, jehož příchod rozjaření Němci náležitě oslavili...“⁵

První měsíce a roky války ukazovaly, že vztahy mezi lidmi se pořádně vyostřily. Následující příhoda se sice nestala v Postoloprtech, ale o pouhých 20 km na východ – na Peruci. Myslíme si, že dobře ukazuje, kam až vedla lidská zaslepenost:

„Pravděpodobně v roce 1942 se stala takováto příhoda. V hospodě U Čechů sedělo 11 chlapů u piva a pro pivo tam přišel syn holiče Zeleného, který byl v Hitlerjugend. Jeden z těch, co tam byli na pivě, vykřiknul: „Ať žije Sovětský svaz, ať žije Stalin“. Ten to slyšel, ten syn holiče, šel si naproti ke Kučerovi (říkalo se mu Kočík) vypůjčit tužku a papír, vrátil se tam a všechny, co tam byli, zapsal. Další den ráno s tím jel na gestapo, do Loun nebo na Kladno a tam je všechny udal. Ještě ten den přijelo gestapo, všechny je zabásli a odvezli je na Pankrác. Tam byl s nima proveden výslech a proběhnul nějaký provizorní soud a odvezli je do Mathausenu. To byl vyhlazovací tábor, vězňové tam pracovali v lomu. Všech těch jedenáct tam zemřelo a až po válce to bylo těm jednotlivěm vdovám a sirotkům sděleno, že tam zemřeli.“⁶

Ale postupem času, jak se pomyslné misky vah odkláněly od Třetí říše, narůstaly lidské ztráty. To hodně ovlivnilo postoj velké části Němců. Problémy se zásobováním odpovídaly víceméně v celé Říši, ale situaci zde zostřovalo zmražení mezd se současným zvyšováním cen. Sudetská župa patřila již počátkem války k jedné z nejdražších v celém Německu.⁷ Muži docházeli na frontu, mnozí se nevraceli. Od roku 1944 i nad Postoloprty prolétaly bombardovací svazy 8. letecké armády USAF, které mířily nad Litvínov, kde se nacházel jeden z největších podniků na výrobu umělého benzínu – Sudetendeutsche Triebstoffwerke. Na konci války nedaleko Postoloprty vzniklo vojenské letiště, ale poslední

---

⁵ Obecní kronika Postoloprty. Dodatečně (po válce) doplněné události z let 1939-1945, s. 125

⁶ Ústní vzpomínky p. Vladimíra Kučery z Peruci. Záznam proveden na jaře 2009 v rámci projektu Tragická místa naší paměti.

⁷ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě. Politika a nálada obyvatelstva v říšské župě Sudety (1938 – 1945)*. Praha: Prostor, 2001. s. 296 – 299.

pokusy pochroumané morálky Němců, kteří se ještě zmáhali k nějakému odporu, ukončila svým příjezdem Rudá armáda.⁸ Ta postupovala od Berlína přes Krušné hory a pak přes Louny směrem k Praze (viz příloha č. 10). 8. května 1945 Postoloprty obsadila. Nejpozději druhý den – tedy 9. května – se správy města ujala místní správní komise, z níž vznikne národní výbor. Ten za pomoci ozbrojených dobrovolníků ze sousedních českých obcí ovládl stávající situaci.

Jenže v paměti lidí zůstaly vzpomínky na hrůzné činy Němců. I to způsobilo, že v myšlení a jednání lidí se skrývala nenávisť, která znemožnila opětné klidné soužití Čechů a Němců.

2.2 První dny míru

Po válce se do Postoloprty začali vracet Češi, kteří po roce 1938 uprchli do vnitrozemí. Teď chtěli zabírat volné statky a rychle se obohacovat. Velmi špatnou pověst získaly ozbrojené skupiny, které se nazývaly Revoluční gard, ale pro své chování brzy dostaly přezdívku rabovací grady.

25. – 26. května 1945 dorazila do Postoloprty zvláštní jednotka československé armády. Šlo o zpravodajské skupiny, skupiny vojenského obranného zpravodajství a strážní čety.⁹ Primárním úkolem těchto jednotek bylo vyčistit Postoloprty a přilehlé okolí od Němců. Příslušníci strážních čet vyvražďovali místní Němce. Určitě sehrál roli i vlastní zájem, protože mnozí z nich byli volynští Češi. Na sudetském území si mohli zabrat nějaký volný statek a podílet se na dosídlení severočeského pohraničí. Navíc při zatýkání německého obyvatelstva zabavovali jejich osobní majetek, který se pro mnohé vojáky stal vítanou kořistí. V čele jednotky stál nejspíše nadporučík Petrov, vlastním jménem Zicha.¹⁰ Osoba tohoto muže je obestřena řadou otazníků. Ačkoliv v Postoloprtech byli i vyšší důstojníci, byl to nejspíše on, kdo rozhodoval o popravách. Právě tato skutečnost nás vedla k hypotéze, že ve skutečnosti šlo o velmi důležitou postavu následujících událostí. Sám o sobě před komisí v roce 1947 (tehdy již byl povýšen do hodnosti štábního kapitána a působil jako předseda Okresního národního výboru v Žatci) vypověděl:

---

⁸ Písemné vzpomínky z pozůstalosti p. Ing. Stanislava Chlouby z Loun, 14.6.1991. Rodinný archiv jeho dcery Jany Chloubové-Honsové z Loun.

⁹ Zpráva MV ČSR o výsledcích činnosti vyšetřovací komise ÚNS ze dne 22. srpna 1947. ABS Praha, signatura VII-C-13.119/taj.-1947. Fond 300-27-1.

¹⁰ Výpověď svrškaře B. Marka před vyšetřovací komisí ÚNS z 30.7.1947. [online]. [cit. 2010-01-31]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/3Stenograficky_zapis_3_Marek.pdf>

Posl.dr. BUNŽA: „Pane štábní kapitáne, kde jste působil do konce roku 1938?“

ZICHA: „Na menšinové škole v Horním Litvínově, potom v Habersbirku u Falknova, v Kynšperku n. Ohří, v Tachově a v Mohelnici. Od 1. září 1938 jsem nastoupil službu na československé zahraniční škole v Rumunsku, vrátil jsem se v mobilisaci 28. září, 11. října téhož roku jsem se oženil a vrátil znovu do Rumunska, kde jsem působil na české zahraniční škole. 1. prosince 1939 jsem se přihlásil do zahraniční armády u generála Piky v Bukurešti. Od té doby jsem působil jako zpravodajský důstojník u generála Piky. Odešel jsem na Střední východ, odtud do Indie, nazpět do Palestiny. Do Sovětského svazu jsem přišel 1. prosince 1944, byl jsem důstojníkem ve východní armádě, s níž jsem se vracel přes Slovensko do Prahy. Do Prahy jsme přišli kolem 11. až 12. května 1945.“

Pro svou výhodnou polohu se Postoloprty měly stát sídlem velitelství 1. československé divize. Proto zde brzy došlo k mimořádným událostem. Již počátkem června 1945 byli místní a zanedlouho i žatečtí, břvanští, výškovští a rveničtí Němci shromažďováni v internačním středisku v kasárnách. V roce 1947 o postoloprtských událostech vypovídal svědek Bohuslav Marek, který v letech 1929 – 1938 sloužil v Postoloprtech jako policista, během války byl v protektorátu a již 9. května nastoupil opět do policejní služby v Postoloprtech. Zde si ho také vojáci z OBZ vybrali jako svého spolupracovníka při shromažďování Němců. Před vyšetřovací komisí řekl:

MAREK: „...Prováděli jsme zajištění na venkově a sice ve Rvenicích, Výškově, Břvanech.“

Posl. dr. Bunža: „Jak jste to prováděli?“

MAREK: „Celá vesnice byla obklíčena, lidé musili ven.“

Posl. dr. Bunža: „Kolik bylo těchto lidí?“

MAREK: „Ve Rvenicích jich bylo asi přes 500, ve Výškově asi 800 a v Břvanech asi 600. Nejdříve mi nařídili, abych tlumočil, aby vystoupili ti, kdo byli funkcionáři strany, příslušníci SS apod. Ti se dávali zvlášť. Pokud jde o ostatní, nařídilo se předsedovi národního výboru, aby je soustředil do nějakého dvora, aby byli pod dohledem. Ti první byli odvedeni.“

Posl. dr. Bunža: „Kolik jich bylo odvedeno z jednotlivých obcí?“

MAREK: „Ze Rvenic 15, Výškova 25, z Vrbky asi 5 a ze Břvan asi 25. Ostatní musily národní výbory stravovati a zaměstnávat. Odvedení šli do kasáren v Postoloprtech a tam byli popraveni.“¹¹

---

¹¹ Výpověď svrškaře B. Marka před vyšetřovací komisí ÚNS z 30.7.1947. [online]. [cit. 2010-01-31]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/3Stenograficky_zapis_3_Marek.pdf>

Protože byl velký nedostatek pracovních sil, byli internovaní Němci využíváni především na práce na polích a v dílnách. Samotný život v táboře a životní podmínky byly velmi špatné, což vedlo k výrazně vyšší úmrtnosti. Výjimkou však nebyly ani masové popravy. Podle pozdější, úřady pečlivě utajované exhumaci, bylo zjištěno, že v Postoloprtech zahynulo minimálně celkem 700 osob.

I po více jak 60 letech žije na Lounsku několik pamětníků z německých rodin. Podařilo se nám v rámci projektu najít pamětníci událostí. Ani dnes však nechce být jmenována, a proto na její výslovné přání jméno neuvádíme:

Tazatel: „Kolik tady žilo původně Němců?“

PAMĚTNICE: „Tady nás bylo přes 400. A teď jsem jediná, kdo zbyl. Pak hned po roce 1945 přišli ze Střekova, Přerova a ještě odněkud. A obsadili statky. Oni mysleli, že budou velet a Němci na ně budou otročit. Ale pak přišli Volyňáci a ti měli na všechno výsadní právo jako vojáci. Tak všechny vyhnali z těch statků. Pak v roce 1946 přišel ten odsun. Potom dělali čistku, tak sebrali všechny Němce a odvedli je do Postolopr. Z celých Rvenic od 15 let přežil jediný Richad Rossnerů, tomu se podařilo utýct a schoval se v Karlových Varech. Potom utekl do Německa. Tady to taky sebrali, mezi nimi byl i můj táta.“¹²

2.3 Popravy postoloprtských, výškovských, brvanských a rvenických Němců u školy

Co se vlastně v Postoloprtech stalo? V krátké době zde došlo ke dvěma projevům protiněmeckého poválečného násilí. Protože události byly dlouhé roky utajovány, mnoha pamětníkům začaly splývat.

Vojáci za pomoci českých revolučních gard začali na náměstí shromažďovat postoloprtské Němce. Už na místě se často konaly osobní prohlídky, při kterých se hledaly šperky, hodinky, peníze. Protože mezi místními propukl strach z toho, co se bude dít dál – šířily se zprávy, že všichni Němci budou odvezeni do SSSR na Sibiř - spáchali již první noc mnozí lidé raději sebevraždu.

MAREK: „...Když se vyhlásilo soustředění, bylo do rána 33 sebevražd jen v Postoloprtech. Mrtvoly sebevrahů byly řádně pohřbeny a úmrtí v matrikách řádně zapsáno.“

Zdá se, že šlo o pečlivě připravenou a rozsáhlou vojenskou akci. Marek ve své výpovědi uvádí, že město bylo hermeticky uzavřeno a že ani české vedení města nesmělo do

---

¹² Rozhovor s pamětníci postoloprtských událostí roku 1945. Záznam proveden 21. března 2009 v rámci projektu Tragická místa naší paměti.

soustředění nijak mluvit. Jeden z důstojníků se nechal slyšet, že má rozkaz z nejvyššího velitelství OBZ postřílet pokud možno co nejvíce Němců.¹³

2.3 Soustředění žen a dětí v bývalém táboře pro židovské míšence (postoloprtská bažantnice)

Podívejme se opět do zprávy, kterou v roce 1947 vytvořila zvláštní vyšetřovací komise. V průběhu 26. května byli místní Němci – tedy z Postoloprta a blízkých obcí shromáždováni. Ženy a děti byly odváděny především do tábora pod vrchem Vinice, muži pak do místních kasáren. Řada žen byla odvedena na ubytovny vojáků z OBZ, kteří si údajně vytvářeli své malé harémy.¹⁴

Tábor pod Vinicí zde stál již několik let. Vybudovali ho nacisté pro tzv. židovské míšence, tedy osoby ze smíšených česko-židovských manželství. Tábor existoval od roku 1943 do dubna 1945. Byl určen pro muže židovského vyznání a muže ze smíšených židovských manželství. Většinou byli české národnosti, ale vyskytovali se mezi nimi i Němci. Tábor byl určen asi pro 900 osob, kapacita však byla často překračována. Muži museli pracovat na stavbě žateckého letiště Luftwaffe.¹⁵ Ubytovny se nezachovaly, ale vypadaly určitě velmi podobně jako ty ze stejné doby na snímku z Litvínova (viz příloha č. 11, originální německý snímek, na kterém jsou baráky po americkém náletu na nedalekou továrnu na umělý benzín).

Na vojáky i příslušníky Revolučních gard se objevila celá řada stížností. Týkaly se zejména toho, jak prováděli osobní prohlídky shromážděných postoloprtských žen. Hledali a zabavovali především cennosti. Někteří z nich se ocitli v roce 1947 před vyšetřovací komisí

---

¹³ Výpověď svrškaře B. Marka před vyšetřovací komisí ÚNS z 30.7.1947. [online]. [cit. 2010-01-31]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/3Stenograficky_zapis_3_Marek.pdf>

¹⁴ Výpověď Rudolfa Zelenky, řídícího učitele v Postoloprtech před vyšetřovací komisí ÚNS z 31.7.1947. [online]. [cit. 2010-01-31]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/14Stenograficky_zapis_14_vypoved_Zelenka_.pdf>

¹⁵ ZEMANOVÁ, Věra – PLACHÁ, Pavla. Tábor pro tzv. židovské míšence a nežidovské partnery ze smíšených manželství na českém území v době 2. světové války. In „*Nepřichází-li práce k Tobě... Kommt die Arbeit nicht zu Dir.*“ *Různé podoby nucené práce ve studiích a dokumentech. Verschiedene Formen der Zwangsarbeit in Studien und Dokumenten.* Praha: Česko-německý fond budoucnosti – Kancelář pro oběti nacismu, 2003. s. 105

ÚNS. Zde ale svorně tvrdili, že prohlídky byly prováděny přiměřeně, nejčastěji českými ženami – ať už vojákyněmi či civilními osobami z Postoloprta.¹⁶

2.3.1 Hromadné hroby související s popravami postoloprtských - škola, hřiště

Již večer 26. května došlo k prvním popravám místních Němců. Popravovalo se nepochybně na několika místech. Prvním místem, o kterém víme, je prostor postoloprtské bažantnice pod vrchem Vinice u silnice ve směru Vrbka – Počerady. Jedním z těch, kteří pohřbívali, byl i místní hospodář a člen tzv. místní správní komise Karel Wilhelm, který v Postoloprtech vykonával i policejní službu. V noci asi 26. května byl vzburzen spolu s dalšími Čechy, kteří se přihlásili do dobrovolné strážní služby ve městě. Voják z OBZ je odvedl k poměrně velkému hrobu, který zaházeli. Při výslechu v roce 1947 Wilhelm řekl, že je poslali na vrch Vinice, ale ukázalo se, že šlo o další hrob pod vrchem hned vedle zmíněné silnice:

„Hned oné noci po příchodu vojáků (po zmíněné schůzce) asi v půl čtvrté ráno byl W. (Wilhelm) vzburzen na strážnici, kde spal, jedním desátníkem a bylo mu nařízeno, aby šel zakopat nějaké lidi na Vinici /: poznamenávám k tomu, že W. byl pak zaveden na ono jím popsané místo a bylo zjištěno, že jde o hromadný hrob č. 4, nikoli na Vinici, nýbrž v t.zv. postoloprtské bažantnici:/.

Tam leželo ve vykopané podlouhlé hranaté jámě asi 4 – 42 lidí, o nichž onen desátník prohlásil /: a též W. sám poznal/, že jde o Němce z postoloprtské soudní věznice.“¹⁷

Pokusili jsme se lokalizovat i tento hrob, ale zdá se, že v tomto prostoru dnes vede silniční obchvat města (viz příloha č. 12).

Asi největším popravištěm se stal prostor pod postoloprtskou školou. Násilí pokračovalo i v následujících dnech a bylo zabito přes 200 místních. Tyto exekuce skončily 30. května 1945.¹⁸

---

¹⁶ Výpověď Růženy Fartákové z Postoloprta před vyšetřovací komisí ÚNS z 31.7.1947. [online]. [cit. 2010-01-31]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/12Stenograficky_zapis_12_vypoved_Fartakova.pdf>

¹⁷ Zpráva MV ČSR o výsledcích činnosti vyšetřovací komise ÚNS ze dne 22. srpna 1947. ABS Praha, signatura VII-C-13.119/taj.-1947. Fond 300-27-1. s. 200.

¹⁸ Zpráva MV ČSR o výsledcích činnosti vyšetřovací komise ÚNS ze dne 22. srpna 1947. ABS Praha, signatura VII-C-13.119/taj.-1947. Fond 300-27-1. s. 198

Tak velké množství mrtvých však bylo nutné urychleně pohřbít. K tomu vojáci využili několik míst. Na okraji Postoloprts stojí na svahu předválečná, tzv. Masarykova obecná škola (viz příloha č. 13). Tento svah sbíhá k místní silnici do Tvršic a Levonic. Na konci války zde ještě německá armáda zbudovala široký a hluboký protitankový příkop. I o něm jsme našli informace:

Posl. dr. Bunža: „Jak byl veliký ten příkop?“

MAREK: „Byl asi 40 metrů dlouhý, 5 metrů široký a 4 metry hluboký. Polovina toho příkopu byla plná. Kolik bylo mrtvol, nevím...“¹⁹

Nejen z výpovědi několika vojáků, kteří v roce 1945 v postoloprtském oddílu OBZ sloužili, ale i dalších vyplývá, že k pohřbívání mrtvých byly přinuceny i místní Němky:

Posl. dr. Kácl: “Kdo to zahazoval?”

ZELENKA: “Zahazovaly to Němky, viděl jsem je, když to zahazovaly, bylo to v červeném horku.“²⁰

Zelenka byl předválečný postoloprtský učitel, po válce měl na starost řízení města a později se stal ředitelem místní obecné školy.

Poloha tohoto hrobu je jasná – v blízkosti postoloprtské školy se krajina nijak zásadně nezměnila (viz příloha č. 14).

Při vyšetřování se ukázalo, že míst, kde se pohřbívalo, bylo ještě několik. V hrobě u státní silnice na Chomutov byly podle svědectví Karla Wilhelma pohřbeny i oběti, které nepocházely z Postoloprts. Tomuto místu se budeme věnovat podrobněji v další části naší práce.

Tím však události nekončily, naopak – v následujících dnech nabraly ještě tragičtější směr.

2.4 Postoloprtský masakr žateckých Němců v červnu 1945

Asi 15 km západně od Postoloprts leží město Žatec. To bylo od třicetileté války městem s německou většinou. Její osud se v následujících červených dnech s Postoloprty tragicky spojí.

---

¹⁹ Výpověď svrškaře B. Marka před vyšetřovací komisí ÚNS z 30.7.1947. [online]. [cit. 2010-01-31]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/3Stenograficky_zapis_3_Marek.pdf>

²⁰ Výpověď Rudolfa Zelenky, řídícího učitele v Postoloprtech před vyšetřovací komisí ÚNS z 31.7.1947. [online]. [cit. 2010-01-31]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/14Stenograficky_zapis_14_vypoved_Zelenka_.pdf>

2.4.1 Soustředování žateckých Němců

I zde převzala místní správní komise řízení města. Po několika dnech příprav byla zahájena akce proti žateckým Němcům. Už rozsah příprav ukazuje, že šlo o skutečně velkou akci. Nám již známý Marek o ní vypověděl:

Posl. dr. Bunža: „Jaká opatření byla učiněna při soustředění?“

MAREK: „Posádka dodala mužstvo, Žatec byl obklíčen, byly zde dva pancéřové vlaky, pěchota zaujala posice a vyháněla lidi z ulic na náměstí. Při tom byl rozkaz, aby každý, kdo se bude protivit, byl na místě zastřelen. Také byl jeden Němec na náměstí zastřelen. Rozkaz dal kapitán Černý a nadporučík Petrov.“

Pokusili jsme se konfrontací s další výpovědí o hypotézu, kdo byl tím zastřeleným. Podle svědectví německých pamětníků jím snad byl poštovní úředník Gansl (možná i Gansel). Jeho tělo několikrát kdosi ještě přejel na motocyklu a roztrhl mu tím břicho. Tragickým paradoxem je, že se jednalo o skutečně obyčejného řadového občana a navíc – ve městě ho většinou znali jako dlouholetého člena sociální demokracie – určitě tedy ne jako aktivního nacistu.²¹

Mrtvých na náměstí bylo zřejmě více – většina svědků si na mrtvého poblíž tzv. Libočanské branky vybavila. Pan Jäckl vzpomíná, že se doslechl, že snad šlo o nějakého žateckého krejčího. I tak je tedy zřejmé, že šlo o úplně obyčejné lidi.

I podle svědectví Antonína Rožka, žateckého autodopravce a předtím předsedy tzv. správní komise v Žatci, se tedy v městě v polovině května objevili muži, které již známe – důstojníci OBZ. V neděli 3. června 1945 nařídil nadporučík Petrov/Zicha soustředění a odsun žateckých Němců do Postoloprta:

Posl. dr. Bunža: „Kdy se začalo s odsunováním?“

ROŽKA: „První soustředění bylo 3. června.“

Posl. dr. Bunža: „Kdo ho nařídil?“

ROŽKA: „Nařídil je pan Petrov. Přišel ke mně a ptal se, chci-li, aby byl Žatec český. Řekl jsem: Samozřejmě, čekáme na to 300 let.“

Posl. dr. Bunža: „Kdo ho nařídil?“

ROŽKA: „Nařídil je pan Petrov. Přišel ke mně a ptal se, chci-li, aby byl Žatec český. Řekl jsem: Samozřejmě, čekáme na to 300 let.“

---

²¹ KLEPSCH, Peter. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Moje_jmeno_je_Peter_Klepsch.pdf>

Posl. dr. Bunža: „Jak probíhalo soustředění?“

ROŽKA: „Hned ráno obsadili Žatec a začali vyhánět lidi na náměstí. Šlo o sběr mužů od 14 do 65 let.“

Posl. dr. Bunža: „Kam šli potom s nimi?“

ROŽKA: „Nemám zdání. Podle řeči je odvedli do Postolopr. Potom jsme však potřebovali pracovní síly a žádali jsme, aby nám je poslali.“²²

Žatecké ženy byly soustředěny v areálu žateckých kasáren (viz příloha č. 14). V pramenech se objevilo datum 13. června. Z jiných pramenů vyplývá datum dřívější. Je samozřejmě otázkou, nakolik mohlo dojít k omylu pisatele, který vycházel ze zpráv posbíraných mezi českými Němci odsunutými do spojeneckých zón v Německu: *„Dne 13. června byly všechny ženy vyzvány, aby se dostavily do žateckých kasáren. Celkem 14.000 žen a dětí bylo drženo přes noc a namačkáno jako stádo v kasárnách, ve stájích, v garážích a na dvoře. Večer vtrhly do místností, kde byly ženy, hordy českých strážců a začalo hromadné znásilňování. Při svitu kapesních svítilen byly vybírány oběti a na místě znásilňovány. Křik byl hrozný. Ženy, které se pokusily odporovat, byly zbity až do bezvědomí a pak znásilněny.“²³*

Ani v následujících dnech se situace příliš nezměnila. Bývalá kasárna SS v Žatci na Trnovanské (dnes Pražské) ulici stojí dodnes. Jsou to zděné baráky. Tam byly ženy nahnány, často v malé místnosti bylo několik rodin. V následujících týdnech byly ženy a dívky posílány na práci do okolí. Některé z nich byly proto přemístěny do hotelu Střelnice (viz přílohy č. 15 a 16 - pozn. autorů: byl před několika lety zbourán), kde bylo také umístěno mnoho Němců. I tady docházelo ke znásilňování: *„Na Střelnici a také i v táboře v kasárnách vždy vybírali mladá děvčata na úklid. Byla jsem tehdy mladá děvče, a protože jsme tehdy uklízely u stráží, tak jsme toho hodně pochytili. Na Střelnici byly občas Rusové a ti dělali takové divné obchody. Za láhev vodky jednu holku. Měly jsme na hlavách šátky a byly jsme špatně oblečené, takže žádné krasavice jsme nebyly a ještě jsme byly plné strachu. Jednou přišel jeden Rus a já jsem byla úplně sama za barákem, a tak si ostatní vojáci udělali takovou legraci a poslali toho Rusa za mnou. On mi nabídl papirosy, byly to cigarety ubalené z*

---

²² Výpověď Antonína Rožka, autodopravce v Žatci, č.p. 1057 před vyšetřovací komisí ÚNS z 30.7.1947.

[online]. [cit. 2010-01-31]. Dostupné na: < http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/1Stenograficky_zapis_1_Rozek.pdf >

²³ Petice signatárním mocnostem postupimské dohody a generálnímu tajemníku Spojených národů jménem nenacistického sudetského obyvatelstva podaná parlamentní delegací sudetských labouristů ve Velké Británii z 1. března 1947, s. 44. Bez signatury, pracovní archiv projektu Tragická místa naší paměti

novinového papíru. Já jsem začala křičet, že nekouřím. Měla jsem štěstí, nic se mi tehdy nestalo. Ale některé mé kamarádky ze školy byly znásilněné, často i před svými matkami. Také ve škole se kontrolovaly naše měsíční obvazy, zdali za nimi nemáme něco schované. Musím říci, že jsem prostě měla štěstí.“²⁴

2.4.2 Cesta do Postoloprť

Málokdo však tušil, že osudy mužů budou horší. Po shromáždění byli odváděni ze žateckého náměstí okolo vlakového nádraží do Postoloprť a odtud po státní silnici Chomutov-Praha do Postoloprť: „...pak jsme byli – pokud si mohu vzpomínat – ve dvou kolonách odvedeni. Moje kolona k nádraží. Museli jsme chvíli čekat a pak jsme za nádražím pod koleje šli směrem do Staňkovic, byla tam polní cesta, tam nahore, kde je dnes jakýsi automobilový dvůr, který byl tehdy prázdný, a na tom vršku jsme museli čekat, až přijde druhá kolona. Naši dozorcí nám řekli: “Dejte nám vaše hodiny, vy již nikdy žádné potřebovat nebudete.”²⁵

Již během cesty nepochybně docházelo k bití i popravám: „Pro nás sedmnáctileté to ještě nebylo tak hrozné, ale dovedu si představit, že pro starší osoby byl takový pochod evýslovným utrpením. Ani já už bych dnes ve svých letech takový pochod nezmohl. V pozadí bylo neustále slyšet střelbu, to když byl zastřelen a vhozen do příkopu nějaký člověk, který již cestu nemohl fyzicky zvládnout.“²⁶

Žatečtí byli přivedeni do Postoloprť a nahnáni do areálu již zmíněných kasáren: „...Město na mne dělalo strašidelný dojem, bylo naprosto prázdné a na ulici nebylo člověka.“²⁷

---

²⁴ DENGLEROVÁ-SOUKUPOVÁ, Erika. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Moje_kor._jmeno_je_Erika_Dengler.pdf>

²⁵ KLEPSCH, Peter. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Moje_jmeno_je_Peter_Klepsch.pdf>

²⁶ ECKERT, Kurt. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Dr.Kurt_Eckert.pdf>

²⁷ KLEPSCH, Peter. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Moje_jmeno_je_Peter_Klepsch.pdf>

2.4.3 Kasárna

Odpoledne tedy vstoupila do tereziánských postoloprtských kasáren (viz příloha č. 17) kolona žateckých Němců. Jakmile se za nimi zavřela vrata, začalo proklínání, nadávky, střílení a zastrašování, které trvalo až do druhého dne.

Vzhledem k počtu mužů bylo vyloučeno, aby se všichni vešli do budovy kasáren (viz příloha č. 18), a proto mnozí nocovali na nádvoří ve svátečním nedělním oblečení, v němž přišli. Hlídky byly v noci zneklidněny pohybem uprostřed dvora, a proto někdy za úsvitu 4. červnu střílely dovnitř. Ráno byli mrtví odneseni do příkopů, které byly na kraji kasárenského dvora. Svědci potvrzují, že zranění byli u příkopů dobiti.²⁸

Tím však pondělní teror neskončil. Několik desítek mužů se sice mohlo vrátit do Žatce, protože je buď město potřebovalo zejména do místní nemocnice, nebo několika pomohly jejich židovské manželky. Ostatní však byli dál předmětem šikany ze strany vojáků. Jednou z jejich zábav se stalo přinutit Němce nastoupit do zástupu, nechat běhat a zpívat německé písně. Ti, kteří neběhali a nezpívali podle představ hlídek, byli bití bičem.²⁹

Měli jsme možnost mluvit přímo s p. Klepschem, který je jedním ze zdrojů našich informací. I po tolika letech označuje tyto dny biblickým přirovnáním: „*Byla to naše Golgota.*“ Ve svých písemných vzpomínkách pak popisuje události dalšího dne – úterý 4.6.1945: „*V úterý 5. června ráno začaly prohlídky všech. Byly vytvořeny malé skupiny a každý se musel nahoře svlíknout a kontrolovalo se, kdo byl jako SS tetován* [poz. autorů: vojáci SS měli na paži vytetovánu krevní skupinu, popř. symbol SS – viz příloha č. 19]. *Hodinky a peníze byly sebrány již v neděli odpoledne a také kapesní nože. Já jsem svůj kapesní nůž ale stále měl. Protože ten chlapec, který mě prohlížel, znal osobně a (se) slovy „Tebe kapsovat nebudu“ mě nechal projít.*“³⁰

Muži nastoupili do řady k odevzdání šperků - prstenů a hodinek. Sebrané předměty byly vloženy do sáčku a vhozeny do košů. Mezi přítomnými byl i syn bývalého ředitele žateckého gymnázia Hans Jäckl (viz příloha č. 20), jehož otec byl pro kritiku nacistické perzekuce Židů zbaven místa, povolán do wehrmachtu a sloužil na východní frontě. Boje

---

²⁸ JÄCKL, Hans. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-10]. Dostupné na: <<http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Jackl.pdf>>

²⁹ KLEPSCH, Peter. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Moje_jmeno_je_Peter_Klepsch.pdf>

³⁰ KLEPSCH, Peter. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Moje_jmeno_je_Peter_Klepsch.pdf>

přežil bez úhony, vrátil se domů a v červnu se oba ocitli v Postoloprtech. Hans Jäckl si vzhledem k tomu, že na gymnáziu i s rodiči bydlel, pamatoval, že mezi muži, kteří při hledání tetování vojáci odvedli, byli i oba studijní radové gymnázia Dr. Enders a Dr. Herrmann.

I další noc strávili lidé nejen v budově kasáren – tím myslíme třeba i na chodbách, ale dál na dvoře, na jehož okraji se bývalé zákopy zvolna zaplňovaly mrtvými. Aby hlídky měly dokonalý přehled, museli muži na nádvoří ležet v uspořádaných skupinách.³¹

Buď již 5. nebo 6. června se v kasárnách odehrál asi nejznámější případ, kdy u zdi kasáren stojí pětice chlapců ve věku od 12 do 15 let. Po střelbě ze samopalů se čtyři skáceli k zemi okamžitě, jeden přežil a prosil o milost. Byl ovšem zabit nemilosrdnou ranou do týla. O této události mluví hodně svědků. Takto ji v srpnu 1947 podle popisu šestnáctiletého svědka Arnošta Šedivého ze Rvenic zachycuje zpráva mostecké úřadovny Státní bezpečnosti v Mostě:

„V postoloprtských kasárnech byl držen vzadu v místnostech, kde byly kuchyně (v místech, které Marek označuje za SV), první tři dny úplně bez jídla, a pak asi o 10 dkg chleba denně. Z doslechu se dozvěděl, že asi tři hoši ze Žatce, kteří chtěli utéci, nebo snad z hladu chtěli jít na hrušky, byli zastřeleni a pryč byli zakopáni v zákopu na dvoře kasáren.“³²

Proč byli zastřeleni? Jak již bylo řečeno, jedno z vysvětlení je, že měli hlad a chtěli si za plotem natrhat ovoce. Jiné vysvětlení nabízí pamětník pan Klepsch, který uvedl, že kluci měli v úmyslu utéct. Proto se připojili ke skupině, která měla jít kamsi pracovat. Jenže kdosi zjistil, že tam nepatří. Pomocník vojáků Marek navrhl, aby dostali pořádný výprask bičem, ale jeden z českých velitelů rozhodl, že budou zastřeleni. Poprava se odehrála přímo na místě před očima otce posledního, který byl při popravě pouze těžce zraněn průstřelem krční tepny a vzápětí dobit ranou do hlavy.

Právě tato událost se stala centrem pozornosti nejen médií, ale i české policie. Výsledkům této aktivity se budeme věnovat později.

Už tyto hrůzy zřejmě způsobily první projevy duševních traumat mezi přítomnými lidmi a objevily se první příznaky šílenství. Pod dojmem těchto událostí jeden z přítomných Němců – bývalý německý důstojník kapitán Langer – požádal Marka, aby ho raději zastřelil, protože

---

³¹ STOPFKUCHEN, Franz. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: < http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Jmenuji_se_Stopfkuchen.pdf>

³² Porevoluční události v Postoloprtech – šetření. Zpráva Oblastní úřadovny státní bezpečnosti Most z 13. srpna 1947. ABS Praha, signatura VII-C-12793.

věci, které se zde odehrávají, jsou proti všem ženevským konvencím. Marek ho vzápětí zabil střelou do hlavy.³³

Důstojníka pak pohřbil do příkopu v kasárnách jeho kamarád Heiner Giebitz, který uvedl, že o den nebo dva později v pátek byl spolu s dalšími odveden do koníren v kasárnách. Odtud odváželi hnůj a slámu a vozili to právě do příkopů s mrtvými.³⁴

2.6.4 Popravy v levonické bažantnici a hromadný hrob

Zdálo by se, že hrůzy už bylo dost. Bohužel tomu tak nebylo. Asi čtvrtý den po odsunu žateckých Němců ze Žatce došlo pravděpodobně k největšímu množství poprav. Odehrávaly se v tzv. levonické bažantnici asi 2km západně od Postoloprta u silnice na Tvršice. O jejich průběhu se nám však nepodařilo najít prakticky žádné informace. Ti z vojáků, kteří v té době mohli být přítomni, ve svých výpovědích v létě 1947, zpravidla zdůrazňují, že byli právě pryč, že u exekucí nebyli, že v dobu neměli službu. Je zřejmé, že se snažili přenést vinu za exekuce na někoho jiného.

Podle svědectví německých pamětníků bylo asi 5. června nebo 6. června v odpoledních hodinách odvedeno z kasáren asi 800 mužů. V této skupině byl zřejmě i otec Hanse Jäckla. Ten se otcem viděl naposledy ráno, kdy jel spolu s dalšími mladíky shromažďovat letecké bomby. Ty ležely porůznu po ploše bývalého letiště Luftwaffe u Staňkovic. Před odjezdem mluvil s otcem naposledy. Když se večer vrátili, viděl velkou skupinu mužů na nádvoří. Skupinu obklopili čeští vojáci se samopaly, několik ozbrojených vojáků jelo na koních. Večer po západu slunce byli odvedeni a v noci pak bylo slyšet střelbu. Svého otce už nikdy více neviděl.³⁵

V průběhu dne byli Němci rozdělováni. Vzniklo několik skupin – od příslušníků SS až po antifašisty. Ti poslední mohli spát opět na nádvoří, zatímco ostatní byli opět nahnáni do kasárenských světnic, kde pro nedostatek místa často spali vestoje. V noci pak byla odvedena již zmíněná početná skupina. V ní byl například tehdejší ředitel žateckého pivovaru Dr.

---

³³ KLEPSCH, Peter. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Moje_jmeno_je_Peter_Klepsch.pdf>

³⁴ KLEPSCH, Peter. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Jmenuji_H._Giebitz.pdf>

³⁵ JÄCKL, Hans. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-10]. Dostupné na: <<http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Jackl.pdf>>

Emanuel Wurdinge. Na otázku, kam jde, jen ukázal směrem k nebi. Bylo tedy zřejmé, že muži již tušili, co je čeká.³⁶

Datum exekuce a počty popravených potvrzuje i výpověď jednoho z přímých účastníků poprav v kasárnách B. Marka, který uvedl, že popravy v levonické bažantnici proběhly asi čtvrtý nebo pátý den po příchodu Němců ze Žatce. Počet zastřelených odhadoval na pět set. Podle své výpovědi u poprav nebyl, určil ale sto lidí, kteří v bažantnici kopali hromadné hroby (viz příloha č. 21).

Mezi těmi, kdo tyto hroby kopali, byl i mladý elektrikář Richard Rozner (možná i Rösner), Němec ze Rvenic. I on vypovídal před vyšetřovací komisí a uvedl, že kopali v levonické bažantnici jámy asi do půlmetrové hloubky. Popis její polohy přesně odpovídá nákresům ze zprávy o exhumacích. Stopy po nich jsou patrné i v dnešní době a bez větších potíží jsme je při návštěvě Postoloprta lokalizovali.³⁷

Jak probíhaly popravy, se můžeme jen dohadovat. Vzhledem k počtu osob je však jasné, proč vojáci z eskorty měli samopaly. Ani podrobná zpráva z exhumací si nijak nevšimá toho, jak tito lidé zemřeli. Stejně tak nedokážeme určit, zda do levonické bažantnice odvedli jen žatecké Němce, nebo zde bylo popraveno i přibližně 300 příslušníků jednotek SS, které do Postoloprta koncem týdne přivedli z Chomutova. Podle Markovy výpovědi vojáci na velitelství OBZ těmto zajatcům uřezávali uši nebo jim rozdupávali hrudníky.³⁸

Asi po týdně byli zbylí muži z kasáren opět seřazeni do kolony a odvedeni zpět do Žatce. Ani zpáteční cesta se neobešla bez násilí. V blízkosti dnes neexistující restaurace Koza (asi 200 m pod křižovatkou silnic č. 7 (Praha – Chomutov) a č. 250 (Žatec – Bitozeves) ve směru na Postoloprty (viz příloha č. 22) byl zastřelen starý kněz Maxmilián Josef Hilbert,

---

³⁶ KLEPSCH, Peter. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: <<http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/> http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Jmenuji_H._Giebitz.pdf>

³⁷ Výpověď Richarda Roznera, elektrikáře z Postoloprta před vyšetřovací komisí ÚNS z 30.7.1947. [online]. [cit. 2010-03-14]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/16Stenograficky_zapis_16_vypoved_Rozner_.pdf>

³⁸ Výpověď svrškaře B. Marka před vyšetřovací komisí ÚNS z 30.7.1947. [online]. [cit. 2010-01-31]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/3Stenograficky_zapis_3_Marek.pdf>

který již nedokázal jít.³⁹ O jeho posledních dnech se zachovalo rozsáhlé svědectví jednoho z kněží žateckého kapucínského kláštera, který byl po válce odsunut.⁴⁰

Většina těch, kteří přežili, byli v po několika dnech v Žatci zařazeni do transportů. Někteří se na nějakou dobu ocitli v kladenských dolech, jiní pracovali jako zemědělství dělníci v okolních vesnicích. Většina z nich pak odešla v následujících letech v rámci odsunu, někteří sice mohli v ČSR zůstat, ale požádali o odsun také.

2.5 Utajený masakr

2.6.1 Kdo vlastně střílel – co to bylo OBZ

V polovině května 1945 dorazila do severočeských Postoloprte divize československé armády s úkolem "vyčistit oblast od německého obyvatelstva". Pod široce formulovaným příkazem se skrývala hrozivá realita: „Mrtvý Němec dobrý Němec“, což dokazují slova jednoho ze svědků – Jana Čupky, původně důležitého důstojníka obranného zpravodajství v Postoloprtech:

Posl. dr. Bunža: „Jde o to, že tam bylo postřeleno několik set Němců a Vy jste byl velitelem OBZ. Jde o to, kdo dal k tomu rozkaz?“

ČUPKA: „...Generál Španiel nám tehdy řekl: Závidím Vám, máte zde velkou možnost a pamatujte, že dobrý Němec je mrtvý Němec. Čím méně jich zůstane, tím méně budeme mít nepřátele. Čím méně jich přejde přes hranici, tím méně budeme mít nepřátele.“⁴¹

OBZ čili Obranné zpravodajství byla vojenská zpravodajská služba. Šlo tedy o součást armády a jejím úkolem bylo získávat informace vojenského významu – tedy zajišťovat vnější i vnitřní ochranu armádu před cizími rozvědkami.

OBZ bylo založeno 7. ledna 1945, tedy ještě v době 2. světové války. V čele OBZ stál nadporučík Bedřich Reicin, vl. jménem Friedrich Reinzinger (29. září 1911 – 3. prosince 1952). Do funkce ho jmenoval generál Ludvík Svoboda, budoucí ministr národní obrany.⁴²

---

³⁹ JÄCKL, Hans. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-10]. Dostupné na: <<http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Jackl.pdf>>

⁴⁰ *Zavraždění pátera Maximiliana z žateckého kapucínského kláštera*. [online]. [cit. 2010-03-20]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/Pater_Maximilian_Josef_Hilbert.pdf>

⁴¹ Výpověď Jana Čupky z Růžové, okres Děčín před vyšetřovací komisí ÚNS z 31.7.1947. [online]. [cit. 2010-01-31]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/10Stenograficky_zapis_10_vypoved_Cupka.pdf>

⁴² *Bedřich Reicin*. [online]. [cit. 2010-02-27]. Dostupné na: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Bed%C5%99ich_Reicin>

Vzhledem k tomu, že tato služba byla pod silným vlivem KSČ, nepřekvapí nás, že OBZ v letech 1945-48 významně pomohlo získat komunistům vliv na řízení armády a později i celé země. Paradoxně se právě Reicin stane jednou z obětí komunistických politických procesů, které organizovali jeho vlastní soudruzi. Na snímku (viz příloha č. 23) je Reicin zachycen v roce 1943, v době, kdy se formovala československá vojenská jednotka na území Sovětského svazu.

Velitelství OBZ v Postoloprtech bylo v domě č.p. 74 (pokud můžeme předpokládat, tak čísla popisná se obvykle nemění – šlo by pak o dům v dolní části Marxova náměstí, za nímž je i dnes poměrně velká zahrada. V květnu 1945 zde byl ubytován poručík Čupka, který si 28. května 1945 dal přivolat četnického strážmistra Peterku společně s obecním hospodářem a členem první místní správní komise Karlem Wilhelmem. Čupka chtěl po výše zmíněných mužích co nejvíce informací o postoloprtských Němcích. V tomto domě poté probíhaly schůzky zástupců některých složek MNV a vojska:

„27.5.1945: v noci ze soboty na neděli 27.5.1945 bylo podle uvedených zápisků zastřeleno 36 nacistů. Večer konala se schůzka zástupců MNV v domě čp. 74 v Postoloprtech.“⁴³

V roce 1947 byly na zahradě domu nalezeny hromadné hroby. Popravovalo se zde střelbou a podle výpovědí svědků se zde popravovalo několikrát. Z dochovaných dokumentů vyplývá, že vojáci měli na zahradě tohoto domu postavenou šibenici. Mrtvolky popravených se pohřbívaly na příkaz poručíka Čupky.

Růst vlivu komunistů v poválečném Československu dokazuje i rozhodnutí, které přikazovalo všem ozbrojeným složkám předkládat OBZ veškeré získané informace, což sehrálo rozhodující roli například při ovládnutí ministerstva vnitra komunisty.

Z dochovaných dokumentů vyplývá, že OBZ mělo i přímou souvislost s událostmi v Postoloprtech, jelikož jednou z dalších činností OBZ byla tzv. mobilizace osvobozených území a zejména pak ochrana státních hranic. Není vyloučeno, že nejvyšší představitelé OBZ několikrát navštívili Postoloprty. Z roku 1951 se dochoval zápis o výpovědi Vasila Kiše, jednoho z Reicinových podřízených. Reicin byl tehdy již zatčen a spolu s dalšími nepohodlnými komunistickými předáky obviněn z účasti na rozsáhlém protikomunistickém spiknutí. Kiš tehdy na StB v Ústí n/L vypovídal:

---

⁴³ Zpráva MV ČSR o výsledcích činnosti vyšetřovací komise ÚNS ze dne 22. srpna 1947. ABS Praha, signatura VII-C-13.119/taj.-1947. Fond 300-27-1. s. 198.

„Ano, ještě bych uvedl gen. Reicina ve spojitosti s t.zv. postoloprtskými masakry, kterých se OBZ, pod jeho vedením dopustil. Již v zahraničí prováděl gen. Reicin pečlivý výběr svých spolupracovníků OBZ. První Čsl. sbor v SSSR byl po skončení války přejmenován na I. divisi, takže ke konci června roku 1945, velitelství I. divise a podřízené vojenské útvary byly ubytovány v Postoloprtech. Pokud se týká mne, byl jsem v tehdejší době přednostou PZU, úseku B (předzvědná zpravodajská ústředna) a s titulu této funkce jsem se zdržoval mimo Postoloprty...“⁴⁴

Ve své výpovědi se dostal k popisu násilných akcí:

„Dva měsíce po úplné kapitulaci zbytku hitlerovské armády v Postoloprtech, por. Čuba se svými spolupracovníky a za vědomí gen. Reicina, prováděli hromadné vraždění německých zajatců v Postoloprtech. Po skoncování, t.j. po vyvraždění všech německých zajatců, začali střílet i civilní obyvatelstvo.“

Kiš se nepochybně snažil vinu co nejvíce přenést na svého nadřízeného:

„... Gen. Reicin, přestože o tomto dostával pravidelné hlášení, těmto nelidským činům nezabránil.“⁴⁵

Vasil Kiš byl zatčen, protože byl za války poslán ze SSSR do Československa jako parašutista, a proto mu mohly být známy některé okolnosti zasahování gen. H. Píky do akcí parašutistů, vyslaných sovětskými úřady. Generál Píka nebyl komunist, právě naopak, šlo o československého vlastence, který za války zařizoval spolupráci našich vojáků a sovětských úřadů. Proto se stal obětí dalšího soudního procesu vedeného komunisty. Pro nás je zajímavé, že Kiš spolu s dalšími parašutisty přistáli v noci z 16. na 17. říjen 1944 v lokalitě jménem Mělce – asi 4 km od Loun směrem k Postoloprům (viz příloha č. 24). Ani dnes není úplně jasné, zda jejich přistání u Loun byla chyba – snad měli být shozeni v Brdech, anebo šlo o záměr – ve skupině byli i Rusové – odborníci na zpravodajskou činnost. Radovan Helt v knížce „Mostecký benzín hoří“ uvádí hypotézu, která se opírá o tyto válečné události:

„Jak na Žatecku, tak na blízkém Mostecku bylo co pozorovat. Poblíž Žatce se začalo budovat nové, moderní letiště Luftwaffe a v Záluží u Mostu byl pro Wehrmacht a Luftwaffe životně důležitý chemický závod na výrobu umělého benzínu.“

Sovětští parašutisté by před sebou neměli takovou zeď jazykové bariéry jako agenti britští nebo američtí. Sovětský agent mohl dobře splynout s davem zavlčených dělníků

---

⁴⁴ Zázpis o výpovědi Vasila Kiše z 2. května 1951. Krajské velitelství StB v Ústí nad Labem.

⁴⁵ Zázpis o výpovědi Vasila Kiše z 2. května 1951. Krajské velitelství StB v Ústí nad Labem.

z okupovaných sovětských území, právě těch, kteří měli na svých oblecích nosit označení OST (východ).“⁴⁶

Můžeme se tedy jen ptát – poznal Kiš postoloprtský prostor už mnohem dříve než na jaře 1945? Ovlivnilo to rozhodnutí, aby sídlo OBZ bylo právě v Postoloprtech?

Kiš pocházel stejně jako mnoho jiných zahraničních československých vojáků z ukrajinské oblasti nazývané Česká Volyň. Tam zažili chování německých okupantů, o kterém mluví jeden ze svědků – Alexandr Macháček ze Žatce, volyňského československého vojáka z východní fronty, který po válce sloužil u OBZ v Postoloprtech:

Posl. dr. Bunža: „V Postoloprtech byly provedeny nějaké popravy. Co o tom víte?“

MACHÁČEK: „Pro mne nebyly. Před každým smeknu, kdo tak činil. Jsem zahraniční voják a viděl jsem, co Němci dělali v Rusku a na Ukrajině, na Volyni. Pro mne by to nebyla novinka, i kdyby dnes Němce střídali. Ať se jdou podívat na pláň Ruska.“⁴⁷

Úmysl začíná být jasný - čím méně Němců v pohraničí zůstane, tím snáze se budou řešit osudy tohoto území v budoucnosti. Na konci května a na počátku června v Postoloprtech armáda postřílela několik set lidí. Jejich hromadné hroby se nacházely na několika místech. Tak rozsáhlý masakr se však nepodařilo bezezbytku utajit. Brzy se začaly objevovat otázky, co se přesně stalo.

2.6.2 „Objevení“ masových hrobů v létě 1945 aneb hromadný hrob vrch Vinice

Před akty událostí se tedy vynořila otázka, jak celou situaci vyřešit, tak aby šlo o úředně řádný postup – a přitom na nikoho nepadlo podezření, že snad překročil nějaké své pravomoci.

Následující odstavec je naší hypotézou. Vůbec první písemnost, která celou situaci řeší, bylo hlášení postoloprtské četnické stanice. Nedaleko Postolopr, přibližně 2 km ve směru na obec Vrbka se nachází vrch Vinice (viz přílohy 25, 26, 27). Zde byl objeven další hromadný hrob.

---

⁴⁶ HELT, Radovan. *Mostecký benzín hoří. Úvod k historii letecké války nad Mostem 1939 – 1945 pohledem svědků ze země*. Cheb: Svět křídel, 2005. ISBN 80-86808-19-x. s. 214.

⁴⁷ Výpověď Alexandra Macháčka, řezníka a uzenáře v Žatci č.p. 564 před vyšetřovací komisí ÚNS z 31.7.1947. [online]. [cit. 2010-01-31]. Dostupné na: < http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/15Stenograficky_zapis_15_vypoved_Machacek_.pdf>

První zpráva o tomto hrobu byla na postoloprtskou četnickou stanici přijata už 14.7.1945, ovšem pravděpodobně mrtvoly se zde nacházely již v prvních květnových dnech roku 1945. Předpokládáme, že mnozí z Postoloprť věděli o existenci hrobu, jen se o něm nějak zvláště nemluvalo na veřejnosti. Podmět pro první zprávu na četnickou stanici byl stav hrobu, jeho nedostatečné zakrytí mrtvol. Mrtvoly byly zaházeny pouze malým množstvím zeminy, která pocházela z nedalekého kompostu. Trupy i části končetiny byly odhaleny a po celém okolí se šířil zápach hniloby lidských těl.⁴⁸

Pilný velitel četnické stanice J. Peterka hlásil, že nedaleko hrobu je ještě šibenice. Podle jeho hlášení šlo snad o uprchlíky z koncentračních táborů, kteří koncem války uprchli. Byli však německým vojskem chyceni a oběšeni.⁴⁹

Zdá se, že tedy tento hrob s masakrem z května 1945 nesouvisel. Jak budeme rozebírat dále, i zde 17. září 1947 začaly exhumační práce. Během této exhumace byla nalezena také prsní kost asi šestiletého dítěte, ovšem tato kost byla jediná, která nějak nasvědčovala tomu, že by zde bylo tělo dítěte. Žádné další dětské kosti se zde nenašly.

Podle všeho byla na Vinici umístěna německá protiletadlová obrana. Dodnes jsou v terénu patrné mělké jámy, ovšem jen těžko dokážeme určit, zda se jedná o pozůstatky hrobů, okopů protiletadlových děl nebo dokonce těžebních prací z poloviny 19. století.

U tohoto hrobu musíme i dnes říci, že dodnes nikdo nezjistil, odkud pocházela těla nalezená v tomto hromadném hrobu. Zdá se, že opravdu jedním možným vysvětlením zůstává to, že se jednalo o pozůstatky vězňů nebo zajatců z pochodu smrti, který procházel tímto regionem koncem války.

Hrobů bylo ale několik. Při vyšetřování v roce 1947 se ukázalo, že vojáci z OBZ popravovali i centru města, v domě č. 74, v němž bydlel poručík Čupka a sídlilo OBZ:

„Také na zahradě domu čp. 74 v Postoloprtech, (dům, v němž bydlel por. Čupka) byly také nějaké čerstvě zahrabané jámy. Zda v nich byli nějakí Němci, W. (svědek Karel Wilhelm z Postoloprť) neví.

Podotýkám při této příležitosti, že podle šetření prý měli vojáci na této zahradě postavenou šibenici.“⁵⁰

---

⁴⁸ Zpráva MV ČSR o výsledcích činnosti vyšetřovací komise ÚNS ze dne 22. srpna 1947. ABS Praha, signatura VII-C-13.119/taj.-1947. Fond 300-27-1. s. 185

⁴⁹ Zpráva MV ČSR o výsledcích činnosti vyšetřovací komise ÚNS ze dne 22. srpna 1947. ABS Praha, signatura VII-C-13.119/taj.-1947. Fond 300-27-1. s. 185

2.6.3 Petice sudetských sociálních demokratů v květnu 1947

Odsun Němců do Německa pochopitelně vedl k tomu, že se informace o událostech začaly dostávat i do zahraničních médií. Vyvolávaly značný ohlas, což budilo obavy československých úřadů. Ostatně proto také vznikne v létě 1947 speciální vyšetřovací komise. její vznik uspořádala nepochybně i rozsáhlá zpráva sudetských sociálních demokratů, v níž jsou popisovány desítky příkladů českého násilí na civilním německém obyvatelstvu.

Tuto petici vnímáme jako doklad toho, že historie se dá jen málokdy soudit černobíle. Myslíme si, že tato málo známá informace ukazuje, že ani v této době nebyli jen zlí Němci a zlí Češi, ale také hodní Češi i hodní Němci.

Tito „hodní Němci“ - konkrétně to tedy byli zástupci německých sociálních demokratů ze Sudet – velmi dobře věděli, že se většina Němců k Čechům za německé okupace nechovala hezky, a odsuzovali toto kruté chování. Jako příklad uváděli nacistický zločin v Lidicích: *„Češi nadělali mnoho propagandy s tragickým osudem Lidic nedaleko Kladna v Čechách, jejíž všichni mužští obyvatelé byli nacisty r. 1942 postříleni, protože prý skrývali osoby zapletené do atentátu na nacistického vraha Heydricha. Při četných příležitostech projevíli jsme hned po události sympatie s oběťmi lidického zločinu a naše rozhořčení nebylo o nic menší než rozhořčení Čechů.“*⁵¹

Právě proto nechtěli, aby se Češi, kteří v prvních dnech po skončení války prováděli stejné skutky na Němcích, zapsali do stejné škatulky: *„Avšak Češi dopustili se později stejného činu.“*

Proto tito sociální demokraté vytvořili v Londýně na základě zpráv od odsunutých Němců obsáhlou zprávu datovanou 1. března 1947, která byla určena pro důležité mezinárodní organizace – pro zástupce vítězných velmocí a OSN (viz příloha č. 28): *„My podepsaní, byli jsme svobodně zvolení zástupci sociálně-demokratického dělnictva do posledního předválečného československého parlamentu. Naše strana představuje půl století*

---

⁵⁰ Zpráva MV ČSR o výsledcích činnosti vyšetřovací komise ÚNS ze dne 22. srpna 1947. ABS Praha, signatura VII-C-13.119/taj.-1947. Fond 300-27-1. s. 201.

⁵¹ Petice signatárním mocnostem postupimské dohody a generálnímu tajemníku Spojených národů jménem nenacistického sudetského obyvatelstva podaná parlamentní delegací sudetských labouristů ve Velké Británii z 1. března 1947, s. 44. Bez signatury, pracovní archiv projektu Tragická místa naší paměti. s. 48.

bratrské spolupráce s československou dělnickou třídou. Byla věrným spojencem českého lidu v jeho nejtěžší hodině.“⁵²

V této petici popisovali příklady krutého chování Čechů zejména proti Němcům žijícím v pohraničí. Kromě našeho kraje jsou v petici popisovány události z mnoha dalších českých i moravských měst. Autoři petice odmítali nacistické zločiny v době okupace, protestovali proti všem aktům německého okupačního násilí proti českému lidu. Varovali před nebezpečím, že odsun Němců bude považován za ukázkou nového násilí: *„Jest ve zřejmém rozporu odsouditi nacistické vůdce ke smrti, poněvadž jsou zodpovědni za nábor otrockých pracovníků za války, zatím co vítězové používají stejných metod dokonce i po uzavření příměří.“*

Na základě zpráv, které měli k dispozici, podávali svědectví o chování českých vojáků k Němcům právě i v Postoloprtech. O událostech z kasáren píše mimo jiné toto: *„Dne 6. června přijelo nákladní auto, plné Čechů ozbrojených gumovými obuškami a dýtkami a jali se řídit nejhorším esesáckým způsobem. Oběti se musely svléci do naha a byly strašně bity celou hodinu. Týrání trvalo tak dlouho, až se zhroutily nebo omdlely. Pak byly přivedeny k vědomí chrstnutím studené vody a bičování zkrvavených mužů pokračovalo.“*⁵³

O tom chování píše nejen tato petice, ale hodně se dá odvodit i ze slov svědka postoloprtských události Alexandra Macháčka:

Posl. dr. Bunža: „Nevíte nic o tom, že v postoloprtské bažantnici byly provedeny nějaké popravy?“

*MACHÁČEK: „Já jsem tam nebyl. Tam byl nějaký tábor a poručík (Čupka) zakázal všechen styk a dal rozkaz, aby stráže kontrolovaly, zda-li hlídky řádně hlídají celý tábor. Bylo totiž zjištěno, že naši i ruští vojáci tam v noci docházeli za Němkami – zejména revoluční garda – a tak se šířily pohlavní nemoci.“*⁵⁴

O prudkém nárůstu počtu pohlavních nemocí se zmiňovali i autoři petice: *„Na lidech bylo zřejmé, že trpěli podvýživou, byli vyzáblí, plni ran a vředů a vysoké procento žen trpělo venerickými chorobami (syfilisem a kapavkou), získanými následkem znásilňování.“*

A další svědek, četnický strážmistr Oldřich Pelc tuto situaci nepřímo potvrzuje:

---

⁵² Tamtéž, titulní strana.

⁵³ Tamtéž, s. 43

⁵⁴ Výpověď Alexandra Macháčka, řezníka a uzenáře v Žatci č.p. 564 před vyšetřovací komisí ÚNS z 31.7.1947.

[online]. [cit. 2010-01-31]. Dostupné na: < http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/15Stenograficky_zapis_15_vypoved_Machacek_.pdf>

Posl. dr. Bunža: „Chodily Němky ven?“

PELC: „Ano, chodily k vojákům. Podle rozkazu se měly týdně měnit.“⁵⁵

Petice obsahuje desítky děsivých příkladů. Je zajímavá ale i okolnostmi svého vzniku. Určitě nás nepřekvapí, že ji vytvořili čeští Němci – vždyť právě proti nim bylo násilí zaměřeno. Víc asi překvapí výsledek úvahy, že jejími autory byli sociální demokraté. Dozvěděli jsme se, že tato strana byla po 2. světové válce hodně příznivě nakloněna komunistickému úsilí změnit vládu v Československu. Němečtí sociální demokraté v ČSR se vlastně ocitli na takové křižovatce – s komunistickými plány víceméně souhlasili, ale současně cítili, že i oni jsou Němci. A proto je také často postihlo poválečné protiněmecké násilí, které právě v Postoloprtech bylo organizováno komunisty z vojenské zpravodajské služby.

Český překlad petice, kterou jsme měli jako studijní materiál, byl podle některých informací asi určen pro předsedu vlády – komunistu Klementa Gottwalda. I to se dá považovat za důkaz, že se o násilí proti Němcům v ČSR vědělo. Nic se proti němu nedělalo. A tak nakonec bylo odsunuto i mnoho Němců, kteří v politice souhlasili s názory československých komunistů.

Tato zpráva je velice důležitá, protože prakticky dokazuje, že se o tomto hrůzném činu VĚDĚLO a i přesto nebylo nic podniknuto. Němečtí sociální demokraté sice byli nakloněni ke komunistickému režimu, který se v té době rodil, ale přesto podali toto svědectví, jako vyjádření absolutního nesouhlasu s tímto jednáním ze strany Čechů k Němcům.

2.6.4 Vyšetřování komise ÚNS (JUDr. Bunža) v červenci 1947

Odpověď na všechny předchozí otázky měla dát především zvláštní vyšetřovací komise. Současně také měla pomoci při vysvětlování těchto událostí před zahraničím. Petice i svědectví odsunutých sudetských Němců, které jsme zmínili, byly vnímány jako nepřátelské vůči Československu:

Posl. dr. Kokeš: „Druhá věc je, zdali by bylo taktické, abychom ventilovali veřejně otázku, ze které zahraničí dělá velkou kampaň proti Československé republice, proti naší národní

---

⁵⁵ Výpověď vrchního strážmistra Oldřicha Pelce v Lipenci před vyšetřovací komisí ÚNS z 31.7.1947. [online].

[cit. 2010-01-31]. Dostupné na: < [\[saaz.de/DOKUMENTY/20Stenograficky_zapis_20vypoved_Pelc_a_dalsi.pdf\]\(http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/20Stenograficky_zapis_20vypoved_Pelc_a_dalsi.pdf\)>](http://www.heimatkreis-</p></div><div data-bbox=)

revoluci. Němci v západních zónách se snaží shromáždit kdejakou maličkost, aby ji mohli použít.“⁵⁶

Před komisí bylo předvoláno 21 svědků, z jejichž výpovědí často citujeme. Z výpovědí před vyšetřovací komisí vyplývá, že s vraždami Němců všichni zúčastnění souhlasili. Zároveň však všichni popřeli, že by se poprav účastnili. Podle jejich výpovědí by mohl vzniknout dojem, že se nenašel nikdo, kdo by o exekucích informoval nadřízené, že došlo jen k několika přehmatům vojáků, kteří za sebou měli krutou válečnou zkušenost války v SSSR. V každém případě se komise přiklání k závěru, že se na ty, kteří v Postoloprtech dali přímý příkaz k exekucím, vztahuje zákon č. 115/1945 Sb. (tzv. amnestijní zákon).⁵⁷

Vyšetřovací komise vyslýchala pamětníky těchto událostí ve snaze najít viníka, což nebylo vůbec jednoduché. Jeden z vyslýchaných – Antonín Rožek – tvrdil, že soustředění Němců bylo nařízené Janem Zichou, který se v té době jmenoval Petrov. Další vyslýchaný – Bohuslav Marek – vypověděl, že střelbu do Němců nařídil Petrov (výše zmíněný Jan Zicha) a rozkazy vydávali Jan Čupka, Jan Zicha a Vojtěch Černý. Četnický strážmistr Peterka zase řekl, že vše bylo řízeno Bohuslavem Markem, což samozřejmě nesouhlasilo s výpovědí Bohuslava Marka. Jan Zicha tvrdil, že žádnou střelbu nepřikázal a že rozkaz ke střelbě vydal Jan Čupka, což odporuje výpovědi Bohuslava Marka.

Komise dospěla k tomu, že Bohuslav Marek a Jan Čupka jsou nepřímí pachatelé, tedy že uposlechli pouze rozkaz. Komise zjistila, že spousta dokumentace o těchto událostech chybí a je potřeba ji doplnit. Chyběly jim nitky k vyšším velitelstvím. Jednaly osoby postoloprtského masakru na rozkaz z vyšších míst, nebo to bylo jednání na vlastní pěst?

Závěr vyšetřovací komise, která prošetřila poválečné události v Žatci a Postoloprtech zní takto:

Posl. dr. Bundža: „Je vidět, že ve výpovědích svědků jsou rozpory a je velmi důležité doplnit spisy a sehnat další důkazy.“⁵⁸

Kdo ale vlastně rozhodl o masakru takového rozměru? To je otázka, na kterou odpověď neznáme.

Víme však, že komise doporučila exhumaci hrobů:

---

⁵⁶ Závěrečná rozprava vyšetřovací komise ÚNS z 31.7.1947. [online]. [cit. 2010-03-18]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/Zaverecna_rozprava.pdf>

⁵⁷ Zákon č. 115/1946 Sb., o právnosti jednání souvisejících s bojem o znovunabytí svobody Čechů a Slováků

⁵⁸ Závěrečná rozprava vyšetřovací komise ÚNS z 31.7.1947. [online]. [cit. 2010-03-18]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/Zaverecna_rozprava.pdf>

Posl. dr. Bundža: „Zároveň bych dával v úvahu ministerstvům vnitra a národní obrany, zdali by nebylo účelné, aby mrtvoly byly exhumovány a uloženy na jiném místě.“⁵⁹

Kolik tedy v Postoloprtech bylo hromadných hrobů?

Vyšetřovací komise určila a následná exhumace určila následující:

- č. 1 – nedaleko postoloprtské školy, odhad asi 500 osob,
- č. 2 – v levonické bažantnici dvě šachty, odhad asi 350 osob,
- č. 3 – na vrchu Vinice, odhad asi 20 osob,
- č. 4 – v postoloprtské bažantnici u silnice na Vrbku, odhad asi 42 osob
- hrob ve Stádníkově pískovně, přes 40 osob,
- hrob u křížku u trati Postoloprty – Žatec, asi 9-12 osob
- hrob v pískovně za nádražím, odhad 150 – 170 osob, doložen pouze jedním svědectvím,
- hroby s neznámým počtem osob v zahradě domu č. 74 (viz příloha č. 29).

2.6 Exhumace (viz příloha č. 30)

17. září přijel do Postoloprts poslanec Československé strany lidové JUDr. Bohumír Bunda, který vedl výslechy osob, které si pamatovaly postoloprtské a žatecké události. Ještě ten samý den začaly exhumace. Přístup na místa exhumací měly povoleny jen vojenské, bezpečnostní a úřední osoby. Nadále panovaly obavy z toho, že by informace o masakru byly zneužity proti ČSR.⁶⁰

2.6.1 Levonice

Od Postoloprts směrem na Žatec u odbočky na obec Levonice se nachází oblast nazývána jako Levonická bažantnice, zde byl nalezen hromadný hrob, který se skládal ze dvou šachet a to z větší, asi 15m dlouhé a 2,3m široké (umístění: kolmo k silnici na Levonice) a z menší, dlouhé 11m a široké 2,5m (umístění: rovnoběžné se silnicí na Levonice).

Exhumační práce začaly 19. září 1947 v 7¹⁵ na větší z obou šachet. Po odstranění 1,5m silné vrstvy hlíny se objevilo první tělo. Samotná exhumace začala asi ve 13³⁰ a jejím výsledkem bylo 47 mrtvol. Jednalo se vesměs o muže ve věku nad 30 let. Těla byla objevena

---

⁵⁹ Závěrečná rozprava vyšetřovací komise ÚNS z 31.7.1947. [online]. [cit. 2010-03-18]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/Zaverecna_rozprava.pdf>

⁶⁰ Zpráva MV ČSR o výsledcích činnosti vyšetřovací komise ÚNS ze dne 22. srpna 1947. ABS Praha, signatura VII-C-13.119/taj.-1947. Fond 300-27-1. s. 206-207.

ve značném stádiu rozkladu, ale i přesto byla soudržná, což bylo zapříčiněno vlhkou a jílovitou půdou.

Konec prací 19.9. byl v 19⁰⁰a pokračovalo se v nich až další den od 7⁰⁰. Kvůli malému počtu vykopávajících se skončilo až 21.9.1947 ve 2³⁰ ráno. Výsledek těchto exhumací v druhém dni bylo celkem 302 mrtvol. Osud těchto ostatků byl odeslán do karlovarského či mosteckého krematoria nebo pohřbení a to v celkem 67 rakví.

22.9.1947 začala práce na druhém hrobě, menším hrobě, a to od 12³⁰. Stejně tak jako u prvního hrobu byla odkopána vrstva 1,5m zeminy. Druhý den došlo k exhumaci jako takové. V této šachtě bylo nalezeno 103 mrtvých těl, opět mužů starších než 30 let. Práce na druhé šachtě skončily v 16⁰⁰. Tyto mrtvoly byly uloženy do 23 rakví, které byly tentokrát odeslány do Loun k pohřbení nebo do ústeckého krematoria.⁶¹

Hromadný hrob v Levonické bažantnici je jeden z největších hromadných hrobů poválečných událostí na Postoloprtsku (viz příloha č. 31). Z výpovědí pamětníků i dokumentů vyvozujeme, že přímo v Levonické bažantnici se střílelo a popravovalo. Vzhledem k počtu zde nalezených těl je pravděpodobné, že mnoho těl sem bylo dovezeno.

2.6.2 Škola

24.9.1947 ve večerních hodinách se začalo s odkrýváním hrobu u staré školy. V pracích se pokračovalo 25.9. a 26.9.1947, kdy bylo konečně přikročeno k vlastní exhumaci, při které bylo exhumováno 225 těl, z toho jedna žena. Celá exhumace i přípravami a následným zastíráním tohoto hrobu probíhala velmi utajovaně. Nacházel se totiž prakticky přímo ve městě, jen několik desítek metrů od budovy místní obecné školy (viz příloha č. 32).

Výkonný orgán, který byl pověřený exhumací společně s uniformovanými příslušníky SNB⁶², provedl během exhumací všechna nutná opatření, aby byl nejen odepřen přístup veřejnosti, ale také aby nikdo nemohl fotografovat tyto práce. Proto byla přilehlá škola vyklizena a po dohodě s ředitelem byla na dny 25.-26. uzavřena. Škola byla poté na příkaz velitele exhumací uzamčena a zapečetěna.

Z okolních vil se několik nájemníků samo a dobrovolně vystěhovalo, u ostatních vil byly uzamčeny a zapečetěny půdy, z nichž by mohlo být vidět na otevíraný hrob. I kdyby se

---

⁶¹ Zpráva MV ČSR o výsledcích činnosti vyšetřovací komise ÚNS ze dne 22. srpna 1947. ABS Praha, signatura VII-C-13.119/taj.-1947. Fond 300-27-1. s. 217

⁶² Sbor národní bezpečnosti

někdo na tyto místa dostal, tak by mu byl znemožněn výhled díky konstrukci s plachtami, která byla postavena nad samotným hrobem.⁶³

Hrob byl umístěn poblíže školy nad silnicí vedoucí z Postoloprty ve směru na Levonice. Šlo vlastně o bývalý protiletectký zákop dlouhý asi 45m, široký asi 3m a hluboký asi 2,5m. Zákop byl asi do jedné poloviny své délky zaplněn mrtvolami. Mrtvolky byly ve značném stádiu rozkladu, byly ovšem kompaktní. Po vytažení z hrobu byly uloženy do rakví a připraveny k pohřbení, které proběhlo následujícím způsobem: 16 rakví s celkem 74 mrtvolami bylo odesláno do krematoria v Mostě, 14 rakví se 70 mrtvolami do Karlových Varů, 15 rakví se 72 mrtvolami do ústeckého Sřekova a 2 rakve s 9 mrtvolami byly odeslány do Loun, aby byly pohřbeny na tamním hřbitově.

Ukončení celé exhumace u staré školy skončilo dne 26.9.1947 ve večerních hodinách, kdy byla jáma zasypána a práce byly ukončeny ve 22 hodin.

Podle tabulky, která byla součástí zprávy o exhumacích, proběhly podobné exhumace i na dalších místech Postoloprty. Shrňme si, co tedy československé úřady na podzim roku 1947 objevily:

- 17.9.: hrob v postoloprtské bažantnici pod vrchem Vinice (poblíž bývalého tábora pro židovské míšence) – 34 mrtvých (31 mužů + 3 ženy),
- 17.9.: hrob na vrchu Vinice (
- 18.9.: hrob ve „Staré pískovně“ při státní silnici Postoloprty-Chomutov – 26 mrtvých (25 mužů + 1 žena),
- 19.-21.9.: první hrob v levonické bažantnici – 302 mrtvých,
- 22.-23.9.: druhý hrob v levonické bažantnici – 103 mrtví,
- 23.9.: hrob u trati „Pod křížem“ – 10 mrtvých,
- 24.9.: hrob v zahradě domu č. 74 – 7 mrtvých,
- 25.-26.9.: hrob u školy – 225 mrtvých (224 mužů + 1 žena),
- 26.9.: hrob v prostoru kasáren – 5 mrtvých.

Kromě toho byl při exhumacích otevřen zasypaný zákop u železničního viaduktu při okresní silnici na Vrbku. O něm se totiž mluvilo v Postoloprtech jako o dalším masovém hrobě z května 1945. Zde žádní mrtví nebyli nalezeni.

---

⁶³ Zpráva MV ČSR o výsledcích činnosti vyšetřovací komise ÚNS ze dne 22. srpna 1947. ABS Praha, signatura VII-C-13.119/taj.-1947. Fond 300-27-1. s. 224-226.

2.7 Neodkrytý hrob u státní silnice

Zdálo by se, že jsme v rámci možností vyčerpali většinu pramenů a popsali všechny události a místa. Jenže možná jsme narazili na místo, o kterém nemluvil žádný z písemných pramenů. Při hledání stop tohoto zapomenutého příběhu jsme narazili na jednoho z posledních známých pamětníků, který zůstal žít v Československu. Díky jemu se nám podařilo zmíněné místo blíže lokalizovat (viz příloha č. 33).

Vedle bývalé státní silnice Praha – Chomutov, na místě, kde končí Postoloprty ve směru na Chomutov za tzv. „traktorkou“ (tehdejší traktorová stanice), se nachází místo, ke kterému se váže zvláštní příběh. Náš zmíněný pamětník - pan Otto Herčík z Kraslic nám vyprávěl, že jako malý kluk si na toto místo chodil hrávat. Jednoho dne zde na městské skládce ucítil zápach. Při přiblížení k místu zjistil, že zde leží 22 slavníků. Silný zápach ho donutil odkrýt několik z nich. A pod každým slavníkem se nacházelo jedno tělo ve značném stádiu rozkladu. Zajímavý fakt, který si pan Herčík pamatuje, je ten, že každé tělo mělo oblečenou žlutou košili. To je velice zajímavé, ale bohužel jsme nezjistili žádnou spojitost nebo souvislost.⁶⁴

Z dostupných materiálů nejsme schopni jednoznačně určit, zda došlo k exhumaci tohoto místa, čili je pravděpodobné, že nějaké ostatky těchto těl se zde nacházejí dodnes. Dnes je zde soukromý pozemek. Na druhé straně místní komunikace je postavený rodinný dům. Z toho nám plyne, že na tomto místě nebyly ani žádné stavební zásahy, které by odhalily přítomnost nějakých ostatků. Toto zjištění považujeme za jeden z úspěchů našeho výzkumu. Jedná o část příběhu, která nebyla podle našich informací doposud nikým zjištěna či popsána.

2.8 Vyšetřování skončilo, zapomeňte – ale oni ještě žijí pamětníci

Zdálo by se, že tak tragický příběh musel mít nějaké řešení. Nebylo tomu tak. O necelý rok později (po únoru 1948) je v Československu všechno jinak a všechny informace o vyšetřování byly na dalších téměř 50 let nedostupné v tajných archivech.

A co členové vyšetřovací komise? JUDr. Bunža již v dubnu 1948 raději odchází do exilu a komunisté ho na podzim 1948 v nepřítomnosti odsuzují k trestu smrti. Patří k těm,

---

⁶⁴ *Otto Herčík*. Rozhovor s pamětníkem postoloprtských událostí roku 1945. Záznam proveden v Kraslicích 6. května 2009 v rámci projektu Tragická místa naší paměti.

kteří se ještě dočkali pádu komunismu a v roce 1990 se setkává se svými rodáky. V listopadu 1990 umírá ve svých 82 letech v New Yorku.⁶⁵

Dodnes ještě žije několik pamětníků postoloprtských a žateckých událostí. Někteří ani dnes o této době nechtějí mluvit. Jejich zkušenosti jsou příliš drsné. Jde zejména o ty, kteří z nějakého důvodu nebyli odsunuti.

Aktivnější jsou ti, kteří byli odsunuti. K nim patří např. p. Peter Klepsch (viz příloha 34), který přijel i k nám do školy. O našich aktivitách již psal i německý tisk:

„Es ist keine normale Schulstunde, die die Klasse 6A an diesem Juni-Nachmittag im nordtschechischen Louny absolviert. Der Lehrer Zdenek Zakutny sitzt bei seinen Schülern in der Bank, vorn an der Tafel steht heute der Sozialwissenschaftler Ondrej Matejka, der aus Prag hergekommen ist. Behutsam fragt er, welches denn bisher die Erfahrungen seien mit diesem Projekt, das sich mit „tragischen Orten der Erinnerung“ befasst und das in Tschechien für eine neue Phase der Auseinandersetzung mit der Nachkriegsgeschichte steht. Erstmals sind Gymnasiasten in Louny sowie in den benachbarten Städten Kadan, Chomutov und Usti nad Labem dabei, die Verfolgung, Enteignung und Vertreibung jener Deutschen zu untersuchen, die bis 1945 als Nachbarn in ihren Städten lebten und die man meist Sudetendeutsche nennt.“⁶⁶

S dalšími pamětníky jsme se mohli setkat i při postoloprtské návštěvě pamětníků (zde byl mimo jiné i p. Hans Jäckl – viz příloha č. 35), a proto nás v září 2009 navštívil i štáb zpravodajství ADR/MDR Sachsen, který s námi natočil do aktualit zprávu o našem výzkumu.⁶⁷

2.9 Policejní vyšetřování 2009

Jak již víme, po roce 1948 se nad událostmi v Postoloprtech zavřela hladina mlčení. Účastníci často Postoloprty opustili, OBZ z města odešlo také. Zdálo se nám, že kromě několika zajímavých aktivit – např. dramatik M. Bambušek ve svých divadelních aktivitách – se o tuto historii už dávno nezajímá. Bylo pro nás proto trochu překvapením, když jsme se dozvěděli, že postoloprtské události kupodivu řeší i policie.

---

⁶⁵ Bunža, Bohumír. *Právnický a politik, představitel ČSL*. [online]. [cit. 2010-03-20]. Dostupné z: <<http://www.csds.cz/cs/g6/195-DS.html>>.

⁶⁶ BRILL, Klaus. *Der Blick zurück zeigt nach vorn*. In: *Süddeutsche Zeitung*, 25. června 2009, s. 3.

⁶⁷ *Aufklärung des Massakers von Postelberg*. [online]. [cit. 2010-03-20]. Dostupné na: <

<http://www.mdr.de/nachrichten/6457177.html>>

Nad stejnými dokumenty jako my usedal žatecký kriminalista Pavel Karas. Hlavním jádrem jeho práce se stalo, kdo je zodpovědný nejen za popravy několika set Němců, ale například i to, kdo nechal zastřelit onu pětici chlapců v kasárnách.

Rozkaz k vraždě pětice chlapců dal podle zjištění žateckých kriminalistů štábní kapitán Vojtěch Černý. Pachatelem dalších tří vražd byl vyučený švec a obecní policista z Postoloprta Bohuslav Marek. Podle vyšetřovatele byli s největší pravděpodobností zodpovědní i za ostatní vraždy. Před soudem ale ani jeden z nich nestanul. Oba zemřeli dříve, než jim mohlo být sděleno obvinění.

Žatecká kriminálka pátrala po pachatelích masakru třikrát. Teprve při posledním vyšetřování se podařilo viníky označit.

Kriminalista Pavel Karas (viz příloha č. 36) se začal případem zabývat v roce 2006 s úkolem najít vraha pěti zastřelených chlapců. Tehdy ale ani nevěřil, že k této události vůbec došlo:

*"Nepřipouštěl jsem si, že by se Češi mohli chovat tak, jak to bylo popsáno v trestním oznámení. Bral jsem to jen jako povídání o něčem, co se možná stalo," říká kriminalista Karas. "Jenže během vyšetřování mi nezbyvalo, než si připustit, že se to skutečně stalo... A navíc, že to spáchali Češi."*⁶⁸

Pro vyšetřovatele Karase bylo těžké označit za vrahy německých chlapců, kteří pocházeli z jeho rodného Žatce, své krajany. Navíc ze sousedního městečka.

*"Bylo mi hodně nepříjemné tento případ řešit. Nejsem s tím ztotožněný. Byl jsem nějak vychován, žil jsem v nějaké atmosféře a najednou jsem zjistil, že to bylo jinak."*⁶⁹

O postoloprtském masakru se začalo znovu hovořit až kolem roku 1995, kdy místní novináři ze Svobodného hlasu začali pátrat po tehdejších událostech a pamětnících.

V roce 1997 pak policie začala vraždy prošetřovat, celkem padla tři trestní oznámení. Při tom posledním se v roce 2008 podařilo kriminalistům najít dva viníky - Vojtěcha Černého a Bohuslava Marka. Oba však již zemřeli a nemohli být za své činy potrestáni.⁷⁰

---

⁶⁸ BÁRTOVÁ, Eliška. *Největší poválečný masakr Němců. Známe vrahy*. [online]. [Vytvořeno 01.06.2009]. [cit. 2010-03-14]. Dostupné z: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/kauzy/clanek.phtml?id=638627>>.

⁶⁹ BÁRTOVÁ, Eliška. *Největší poválečný masakr Němců. Známe vrahy*. [online]. [Vytvořeno 01.06.2009]. [cit. 2010-03-14]. Dostupné z: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/kauzy/clanek.phtml?id=638627>>.

⁷⁰ BÁRTOVÁ, Eliška. *Největší masakr: 100 lopat, 100 motyk, 763 zastřelených*. [online]. [Vytvořeno 01.06.2009]. [cit. 2010-03-14]. Dostupné z: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/kauzy/clanek.phtml?id=638702>>.

ZÁVĚR

Zpracovat toto téma nám trvalo se vším všudy rok. Začali jsme jako nováčci v oboru na workshopu v Ústí nad Labem a nyní se můžeme hrdě považovat za jedny z mála lidí v republice, kteří o tomto masakru vědí tolik. Pročetli jsme mnoho dobových zpráv, viděli spoustu fotografií, seznámili jsme se s pozdějším vyšetřováním a vyslechli několik pamětníků. Dokonce jsme odhalili jeden masový hrob, o kterém se dosud nevědělo. Naše práce odpovídá na mnoho otázek typu: „Co se to tam vlastně dělo?“ Bohužel/naštěstí vyvolává další a další otázky. Informace, ke kterým jsme měli přístup, byly přes 50 let utajované a my jsme jedni z prvních, kteří je zkoumali. Rozhodli jsme se vyšetřovat, co se stalo v Postoloprtech, protože toto město je nedaleko Loun, kde bydlíme. Postoloprty nebylo jediné místo, kde se takové hrozné události odehrály. Podobný masakr se udál i například ve vzdálenějším Žatci. Ale to už je na jiných badatelích nebo na pokračování této práce, aby tato místa byla zpracována.

Doufáme, že touto prací pomůžeme dalším badatelům, kteří tyto informace využijí například ke studiu či jiné podobné práci. Dále věříme, že se nám povede tuto práci dostat na veřejnost a tím informovat lidi okolo nás, co se to vlastně všechno událo v poválečném pohraničí.

SOUPIS POUŽITÝCH PRAMENŮ

PRAMENY

ECKERT, Kurt. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Dr.Kurt_Eckert.pdf>

GOETSCHLOVÁ, Friederike. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/moje_jmeno_Friederike_Goetschl.pdf>

JÄCKL, Hans. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-10]. Dostupné na: <<http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Jackl.pdf>>

KLEPSCH, Peter. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Moje_jmeno_je_Peter_Klepsch.pdf

Kronika obce Postoloprty.

Petice signatárním mocnostem postupimské dohody a generálnímu tajemníku Spojených národů jménem nenacistického sudetského obyvatelstva podaná parlamentní delegací sudetských labouristů ve Velké Británii z 1. března 1947, s. 44. Bez signatury, pracovní archiv projektu Tragická místa naší paměti.

Porevoluční události v Postoloprtech – šetření. Zpráva Oblastní úřadovny státní bezpečnosti Most z 13. srpna 1947. Archiv bezpečnostních sil, Praha, signatura VII-C-12793.

Stenografický zápis o jednání vyšetřovací komise bezpečnostního výboru ÚNS v místnostech Okresního soudu v Žatci ve dnech 30. a 31. července 1947. Zpracováno digitálně podle pořadí jednotlivých výpovědí před komisí. [online]. Dostupné z: <http://www.heimatkreis-saaz.de/DOKUMENTY/body_dokumenty.html>.

STOPFKUCHEN, Franz. *Svědectví*. [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na: <http://www.heimatkreis-saaz.de/Svedectvi/Jmenuji_se_Stopfkuchen.pdf>

Zápis o výpovědi Vasila Kiše z 2. května 1951. Krajské velitelství StB v Ústí nad Labem. Bez signatury, pracovní archiv projektu Tragická místa naší paměti.

Zpráva MV ČSR o výsledcích činnosti vyšetřovací komise ÚNS ze dne 22. srpna 1947. ABS Praha, signatura VII-C-13.119/taj.-1947. Fond 300-27-1.

LITERATURA

ANTIKOMPLEX a kolektiv autorů. *Sudetské osudy*. Domažlice: Nakl. Českého lesa, 2006. Vydání 1. ISBN 80-86125-74-2.

ANTIKOMPLEX a kolektiv autorů. *Zmizelé Sudety. Das verschwundene Sudetenland. Katalog k výstavě*. Domažlice: Nakl. Českého lesa, 2007. Vydání 5., rozšířené. ISBN 978-8086125-21-3.

ARBURG von, Adrian. *Nucené vysídlení a emigrace Němců z Československa (1945-1951)*. Ústí nad Labem: Úvodní seminář k projektu "Tragická místa paměti jednoho regionu" na PF UJEP, 3. – 4. 2. 2009.

BRANDES, Detlef. *Cesta k vyhnání 1938-1945. Plány a rozhodnutí o „transferu“ Němců z Československa a Polska*. Praha: Prostor, 2002. ISBN 80-7260-070-2

BRÜGEL, Johann Wolfgang. *Češi a Němci 1939 – 1946*. Praha: Academia 2008. Vydání 1. ISBN 978-80-200-1637-9.

BRÜGEL, Johann Wolfgang. *Češi a Němci 1918 - 1938*. Praha: Academia 2006. Vydání 1. ISBN 80-200-1440-3.

HAHNOVÁ, Eva. *Sudetoněmecký problém: obtížné loučení s minulostí*. Praha: Albis international, 1999. Vydání 2. ISBN 80-86067-38-6

HAHNOVÁ, Eva. „Mnichov“ v kontextu (sudeto)německých dějin. In *Mnichov 1938 a česká společnost. Sborník z mezinárodního symposia k 70. výročí mnichovské dohody*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2008. S. 19 – 36.

HELT, Radovan. *Mostecký benzín hoří. Úvod k historii letecké války nad Mostem 1939 – 1945 pohledem svědků ze země*. Cheb: Svět křídel, 2005. ISBN 80-86808-19-x.

CHURAŇ, Milan. *Postupim a Československo. Mýtus a skutečnost*. Praha: Libri s.r.o., 2006. Dotisk 1. vydání. ISBN 80-7277-062-4

KURAL, Václav. *Konflikt místo společenství? Češi a Němci v Československém státě (1918-1938)*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1993.

STANĚK, Tomáš. *Perzekuce 1945*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1996., ISBN 80-85241-994

STANĚK, Tomáš. *Poválečné „excesy“ v českých zemích v roce 1945 a jejich vyšetřování*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005. ISBN 80-7285-062-8

STANĚK, Tomáš. *Odsun Němců z Československa 1945-1947*, Praha 1991. ISBN 80-2000-32-82

STANĚK, Tomáš. *Perzekuce 1945. Perzekuce tzv. státně nespolehlivého obyvatelstva v českých zemích (mimo tábory a věznice) v květnu-srpnu 1945*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1996. ISBN 80-85241-99-4

SEIBT, Ferdinand. *Německo a Češi : dějiny jednoho sousedství uprostřed Evropy*. Praha: Academia, 1996. ISBN 80-200-0577-3.

SIGMUND, Hubert. *Dům ve Stecherově ulici. Vzpomínky na dětství v Sudetech v letech 1938 – 1948*. Praha: Prostor, 2006. Vydání 1. ISBN 80-7260-154-7

SOLAROVÁ, Hana. *Pohled do vývoje obce Liběšovice na pomoránském okrese v letech 1945 – 1947*. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta UJEP, 1998. 123 s., 42 s. příloh. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Zdeněk Radvanovský, CSc.

VANĚK, Miroslav. MŮCKE, Pavel. PELIKÁNOVÁ, Hana. *Naslouchat hlasům paměti. Teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007. ISBN 978-80-7285-089-1

ZEMANOVÁ, Věra – PLACHÁ, Pavla. *Tábory pro tzv. židovské míšence a nežidovské partnery ze smíšených manželství na českém území v době 2. světové války*. In sborník: *„Nepřichází-li práce k Tobě... Kommt die Arbeit nicht zu Dir.“ Různé podoby nucené práce ve studiích a dokumentech. Verschiedene Formen der Zwangsarbeit in Studien und Dokumenten*. Praha: Česko-německý fond budoucnosti – Kancelář pro oběti nacismu, 2003

ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě. Politika a nálada obyvatelstva v říšské župě Sudety (1938 – 1945)*. Praha: Prostor, 2001. Vydání 1. ISBN 80-7260-055-9.

SEZNAM PŘÍLOH:

- Obr. č. 1: Obr. č. 01: Pomník prezidenta E. Beneše v Žatci. 2010
- Obr. č. 02: Tvůrci SOČ na workshopu na PF UJEP Ústí n/L. .3.2.2009
- Obr. č. 03: Švýcarský historik Adrian von Arburg na workshopu na PF UJEP Ústí n/L. 3.2.2009
- Obr. č. 04: Historik a děkan PF UJEP Zdeněk Radvanovský na workshopu na PF UJEP Ústí n/L. 3.2.2009
- Obr. č. 05: Historik a ředitel archívu Ústí n. L. Vladimír Kaiser na workshopu na PF UJEP Ústí n/L. 3.2.2009
- Obr. č. 06: Sokolové v Postoloprtech. Nedatováno. Před 2. svět. válkou.
- Obr. č. 07: Česká i německá jména nad postoloprtskými obchody
- Obr. č. 08: Hákový kříž na postoloprtské radnici
- Obr. č. 09: Most přes Ohři (pod ním československý řopík). Nedatováno.
- Obr. č. 10: Rudá armáda v Lounech květen 1945 – před budovou dnešní SPŠT.
- Obr. č. 11: Typický německý „Holzbaracke“ – Litvínov, STW po náletu ..... 194 ...
- Obr. č. 12: Hromadný hrob v blízkosti internačního tábora
- Obr. č. 13: Budova staré“ postoloprtské školy - jen několik metrů od vchodu byl hromadný hrob postoloprtských Němců.
- Obr. č. 13: Hromadný hrob v blízkosti postoloprtské školy
- Obr. č. 14: Bývalá kasárna SS v Žatci (stav 2010)
- Obr. č. 15: Bývalý hotel Střelnice v Žatci (asi před 1918)
- Obr. č. 16: Bývalý hotel Střelnice v Žatci – stav 2010
- Obr. č. 17: Stará pohlednice postoloprtských kasáren (před 1918)
- Obr. č. 18: Stará pohlednice kasáren – ještě z “císařských časů”
- Obr. č. 19: Typické tetování na paži příslušníka SS (krevní skupina)
- Obr. č. 20: Pamětník postoloprtského násilí Hans Jäckl ze Žatce
- Obr. č. 21: Zákres polohy hrobu v Levonické bažantnici
- Obr. č. 22: Zákres polohy zaniklé restaurace KOZA, místo popravy žateckého kněze M.J.Hilberta
- Obr. č. 23: Bedřich Reicin, náčelník OBZ
- Obr. č. 24: Pomník na lounských Mělcích – místo seskoku Kišovy partyzánské skupiny (stav 2009)

- Obr. č. 25: Pohled na postoloprtskou radnici, v pozadí přímo za věží vrch Vinice, pod ním parní vlak na Pražsko-duchcovské dráze (nedatováno).
- Obr. č. 26: Zákres polohy hrobu na vrchu Vinice
- Obr. č. 27: Dnešní stav lokality na vrchu Vinice
- Obr. č. 28: Titulní list petice sudetských sociálních demokratů
- Obr. č. 29: Přehled o hromadných hrobech a počtech exhumovaných
- Obr. č. 30: Přehled o poloze hromadných hrobů
- Obr. č. 31: Naše třída přímo u pozůstatků hrobové šachty v levonické bažantnici (květen 2009)
- Obr. č. 32: Dnešní stav lokality s hromadným hrobem u školy (2009)
- Obr. č. 33: Nákres pamětníka O. Herčíka – poloha pravděpodobně neexhumovaného hrobu
- Obr. č. 34: Peter Klepsch při návštěvě Postoloprť (červen 2009)
- Obr. č. 35: Hans Jäckl u postoloprtských kasáren v červnu 2009
- Obr. č. 35: Kriminalista Pavel Karas ze Žatce